

de journalist

A close-up portrait of Marijke Libert, a woman with light brown hair, looking slightly to the right with a serious expression. She is wearing a dark blue button-down shirt. The background is a blurred outdoor setting with green foliage.

NIEUWSSITES

Hoe staan ze
ervoor?

SOCIALE MEDIA

Wat post jij op
Facebook?

MARIJKE LIBERT OVER HAAR
AFSCHEID VAN DE JOURNALISTIEK

**‘Het was
langzaam
uitblussen’**

Vlaamse Vereniging
van Journalisten

6 KEER PER JAAR | SEPTEMBER 2017

#209

inhoud

ACTUEEL

Hoe ver kan je gaan op Facebook?	9
Verhalenmarkt begin 2018 volledig online	11
Migrantenjongeren geven media de schuld van racisme	20
Berichten over geestelijke gezondheid: meer nuance graag	22
Beslissingen Raad voor de Journalistiek	24

SPREEKTijd

Marijke Libert	14
----------------	----

THEMA: NIEUWSSITES

Apache en Charlie	5
DeWereldMorgen en Doorbraak.be	6
MO* en Scepter	7
StampMedia	8

SERVICE

Freelancen bij De Grote Drie: een vergelijking	12
--	----

DE WISSEL

Stéphane Godfroid werd wijnhandelaar	28
--------------------------------------	----

LEZERSBRIEF

Davy Coolen over de combinatie journalistiek en vaderschap	30
---	----

ONDER EMBARGO

30

WERKTEN MEE

Coördinatie: Pol Deltour - Piet De Loof, pol.deltour@journalist.be, piet.de.loof@gmail.com || **Eindredactie:** Piet De Loof || **Vormgeving:** Rosalien Eggermont
Medewerkers: Ivan Declercq - Annick Hus - Pieter Knapen - Monica Moritz - Sandra Noben - Luc Vanheerentals || **Foto cover:** James Arthur || **Redactiesecretariaat:**
Huis van de Journalist, Zennestraat 21, 1000 Brussel, Tel. 02/777 08 40, Fax 02/777 08 49, info@journalist.be - www.journalist.be || **Abonnementen:** Marleen Sluydts,
info@journalist.be || **Reclameregie:** Beny Bechler, info@journalist.be || **Druk en verzending:** DaddyKate

KRIS VAN HAVER
VOORZITTER VVJ

Het recht om vervelend te zijn

2017 trekt in een wonderlijk tempo voorbij. Terreur is dagelijks nieuws geworden. De Amerikaanse president Trump bespeelt de sociale media in zijn jacht op nepnieuws en 'foute' media. In Turkije gaat de vervolging van verkeerde rechters, professoren, militairen en journalisten onverminderd door. In Hongarije maken ministers van de regering-Orban de mensen op de staatstelevisie wijs dat er aan de poorten van Europa een leger migranten klaarstaat, met de actieve sponsoring van Europese instellingen, miljardair George Soros en mensenrechtenorganisaties.

De nationalistische regering in Polen morrelt aan de scheiding der machten. Een Poolse journalist die in Brussel gewoon zijn werk doet en vragen stelt over wat Europa denkt over de aanpassingen

Het is 'bon ton' geworden om smalend te doen over de media

van het gerecht, wordt afgestraft, met naam en toenaam, op de sociale media. De vice-voorzitter van de Europese Commissie, Frans Timmermans, is een van de weinige politici die daarvan het gevaar ziet: 'Journalisten mogen niet geïntimideerd zijn om hun job te doen of bevreesd zijn voor de gevolgen.'

Zo werkt een vrije maatschappij niet. In een democratie moet de pers vrij kunnen werken en vervelend kunnen zijn.'

Ook bij ons gebruiken politieke partijen sociale media om journalisten te tackelen, mediaverhalen uit hun context te rukken of als fake news te brandmerken. Smalend doen over de media is 'bon ton' geworden. Politici die het na een 'slechte pers' nodig vinden om op de boodschapper te schieten, zijn de laatste tijd niet op twee handen te tellen en laten zich in alle partijen opmerken. Toch is de aanval van Bart De Wever tegen *De Standaard* en zijn persoonlijke afrekening met één journalist op sociale media een ongeëvenaard dieptepunt.

Door te doen alsof redacties, net als bloggers, posters en twitteraars 'zomaar wat schrijven' willen de beeldenstormers het publiek doen geloven dat alle informatie subjectief en relatief is. Als professionele media kunnen wij de gratuite verdachtmakingen van lichtgeraakte politici daarom niet over onze kant laten gaan.

Zonder betrouwbare informatie is een democratische politiek immers niet mogelijk. En die betrouwbare informatie vergt door de wol geverfde redacties die met respect voor journalistieke principes, onafhankelijkheid en hard werk de feiten blootleggen die verteld moeten worden. Leuk of niet. Stop dus met de jacht op media en journalisten. Geef ons de ruimte en de kans om vervelend te zijn.

© Pexels, James Arthur, Tim Coppens

Veel plannen, weinig geld

7 'STAND ALONE'-NIEUWSSITES: EEN STAND VAN ZAKEN

Voor de zomer riep Vlaams parlementslid Katia Segers (sp.a) op om onafhankelijke journalistiek meer te steunen. Daarbij horen de 'stand alone'-nieuwssites, die bijvoorbeeld niet kunnen rekenen op de forse federale steun voor kranten, zoals een aangepaste btw-regeling en steun aan BPost voor de verdeling. Het zorgt er alleszins voor dat de nieuwssites subsidies, lidgelden, giften, nevenactiviteiten (printmagazines, boeken...) en vlijtige vrijwilligers nodig hebben om hun ambities (deels) te kunnen waarmaken. Niet dat het slecht zou gaan: het aantal lezers stijgt gestaag en geregeld haalt een onderwerp of dossier de mainstream media. 'De Journalist' maakte een stand van zaken op met 7 hoofdredacteurs van evenveel nieuwssites. Ook 'NewsMonkey' werd gecontacteerd, maar koos ervoor om niet mee te werken.

SANDRA NOBEN

1 Apache • INHOUD HEERST

MISSIE

'Apache schrijft wat politici niet willen lezen, kranten niet mogen schrijven maar wat iedereen zou moeten weten. De autonome redactie brengt onthullende en actuele onderzoeksjournalistiek die voorbijgaat aan de waan van de dag. Apache draagt de rol van een onafhankelijke vierde macht erg hoog in het vaandel. Diepgravende en heldere analyses geven duiding bij complexe maatschappelijke kwesties. Inhoud heerst'

CIJFERS

Aantal pageviews per maand: 240.000
Aantal unieke bezoekers per maand: 85.000
Likes op Facebook: 26.895
Volgers op Twitter: 15.058

BEZETTING

- 1 parttime hoofdredacteur (0,75)
- 6 onderzoeksjournalisten op de redactie
- vijftal vaste freelance medewerkers
- 2,4 niet-redactionele medewerkers op de redactie

FINANCIËN

- Werkingsbudget wordt elk jaar vastgesteld door de raad van bestuur.

De middelen gaan hoofdzakelijk naar redactie, marketing en IT.

- Geen reclame-inkomsten.

VERGOEDING VOOR AUTEURS

Per maand verschijnen gemiddeld 60 vergoede artikels en onderzoeksstukken. Bijdragen van freelancers: vanaf 150 euro per stuk. Prijzen variëren heel sterk, afhankelijk van de ervaring van de journalist, techniciteit, hoeveelheid en aard van de opzoekingen. De core business is onderzoeksjournalistiek, waardoor er ook reeksen worden gemaakt, foto's worden toegevoegd en dies meer, wat de prijs doet oplopen.

Voorts ook een tiental gastbijdragen per maand: deze worden niet betaald en zijn vrij op de website te bezichtigen.

» ZES VRAGEN AAN HOOFDREDACTEUR KARL VAN DEN BROECK

LUKT HET FINANCIEEL?

'Ja. Volgens het businessplan zal Apache binnen twee jaar break-even draaien. Ondertussen houdt de site het hoofd goed boven water dankzij lidgelden, aandeelhouders en een subsidie van net geen 50.000 euro van de minister van Media.'

HOE MOEILIJK IS HET OM DE REDACTIONELE LIJN TE BEWAKEN?

'Niet moeilijk: Apache is onafhankelijk en merkt geen externe druk.'

WAT MOET ER BETER?

'Meer dossiers uitspitten, maar daarvoor is er nu te weinig personeel. Dat is frustrerend, omdat er nog zoveel uit te spitten valt.'

WAAR BEN JE TROTS OP?

'Stukken worden overgenomen door mainstream kranten en/of gebruikt voor onderzoekscommissies.'

WAT STAAT ER OP DE PLANNING?

'Nieuwe medewerkers aanwerven. Voorts: Apache wil ook niet alleen meer bekritisieren wat slecht gaat, maar ook in de verf zetten wat goed is, met toekomstgerichte aandacht voor mobiliteit, klimaat, duurzame ontwikkeling...'

WAT IS JE AMBITIE OP KORTE TERMIJN?

'Stukken maken met impact op de samenleving. Financieel zelfredzaam worden en doorgroeien van een coöperatieve vennootschap tot een mediabedrijf.'

2 Charlie • F♥CK FAKE

MISSIE

'Charlie wil het media-aanbod uitbreiden met een platform dat de huidige tijdsgeest vangt: digitaal, kwalitatief, eerlijk en met een moderne vrouwelijke focus. Wij geloven dat intelligente, realistische en inspirerende inhoud werkt.'

CIJFERS

Aantal pageviews per maand: 152.149
Aantal unieke bezoekers per maand: 72.622
Likes op Facebook: 17.980
Volgers op Twitter: 6.491

BEZETTING

- 2 fulltime zaakvoerders (bezoldigd), waarvan 1 fulltime hoofdredactrice
- 1 fulltime freelance eindredactrice
- 1 fulltime marketing/communicatie assistent
- 15-tal vaste freelance medewerkers + 30-tal die af en toe bijdrage leveren

FINANCIËN

Voornamelijk uit abonnementen, verkoop printmagazines en projectsubsidies. De website heeft voorlopig geen reclame-inkomsten. Het printmagazine heeft wel een tiental betaalde advertenties.

VERGOEDING VOOR AUTEURS

Freelance redacteurs bepalen zelf hoe vaak

en waarover ze schrijven. Sommigen bieden hun stukken gratis aan, deze zijn dan ook gratis te lezen op de site. Voor artikels achter de paywall is er een vergoeding van 100 tot 200 euro per stuk. Voor reeksen, onderzoeksjournalistiek en dossiers is een vergoeding voorzien van 300 tot 600 euro per artikel indien er projectsubsidies zijn.

» ZES VRAGEN AAN HOOFDREDACTRICE JOZEFIE DAEMANS

LUKT HET FINANCIEEL?

'Moelijk, maar we zijn nog maar twee jaar officieel bezig. Bovendien krijgen we geen vrijstelling van BTW (21%) en distributiesteun zoals de grote mediahuizen. Charlie draait nog niet break-even en geniet nog ongeveer een jaar een achtergestelde lening. Charlie moet snel groeien en wil dat bereiken door de verkoop van abonnementen en het magazine uit te bouwen naar andere kanalen.'

HOE MOEILIJK IS HET OM DE REDACTIONELE LIJN TE BEWAKEN?

'Onze chef redactie maakt een goeie selectie. Charlie speelt niet in op korte en flitsende nieuwsitems, maar brengt duiding, inzicht en persoonlijke stukken. Charlie wil vertalen wat er leeft op gebied van gendergelijkheid, beeldvorming, diversiteit, duurzaamheid,

seks en relaties en psychisch welzijn.'

WAT MOET ER BETER?

'We moeten schalen. Charlie wil graag meer abonnementen verkopen, daarvoor is nog veel evangelisering nodig. Mensen zijn het gewoon om alles wat online is gratis te krijgen.'

WAAR BEN JE TROTS OP?

'Op ons lezerspubliek: we krijgen vaak fijne en constructieve commentaar. Onze ploeg is trots op het parcours dat we hebben afgelegd met beperkte middelen. Regelmatig starten we een groter maatschappelijk debat en worden onze reportages besproken in de pers. We zijn erin geslaagd een stem te geven aan een grote groep mensen die tot voor kort niet voldoende gehoord werd.'

WAT STAAT ER OP DE PLANNING?

'In oktober komt het halfjaarlijkse printnummer eraan. Ons sprekersbureau Studio Charlie gaan we verder uitbouwen voor lezingen en events. We willen nog meer inzetten online video op Youtube en Facebook, omdat het aantal views het aantal pageviews op de site begint in te halen.'

WAT IS JE AMBITIE OP KORTE TERMIJN?

'Groeï van de abonnementenverkoop, een groter bereik, financiële zelfredzaamheid.'

3 De WereldMorgen

MISSIE

'DeWereldMorgen wil een antwoord formuleren op de wereldwijde crisis van de media. Ze liggen onder vuur: 'commercieel, te oppervlakkig, te sensationeel'. Na tientallen debatten over hoe slecht het gaat, wil DeWereldMorgen op een bescheiden manier tonen dat niet alles kommer en kwel is in medialand. We maken er een punt van stemmen aan bod te laten komen die je in andere media niet of nauwelijks hoort. Dat doen we zonder commerciële adverteerders. Bij ons dus bewust geen gesponsorde artikels en geen persberichten zoals je die op alle nieuwssites terugvindt.'

CIJFERS

Aantal pageviews per maand: niet meegedeeld
Aantal unieke bezoekers: 12.000 à 15.000 per dag
Likes op Facebook: 49.158
Volgers op Twitter: 11.848

BEZETTING

- 5 redactieleden (4 voltijds en 1 2/5)
- 1 extra video 20 procent
- 1 administratie 4/5
- allen aangeworven via Getbasic vzw

FINANCIËN

Geen reclamebudget. Gedeeltelijk subsidies als mediabeweging en gedeeltelijk jaarlijkse steun van partnerorganisaties en maandelijkse bijdrages van sympathisanten.

VERGOEDING VOOR AUTEURS

Vaste medewerkers worden vergoed (doen ook bewegingswerk). Er wordt verder een beroep gedaan op 'burgerjournalisten'. Nieuwsberichten worden niet vergoed, 'grotere' artikels a rato van ongeveer 100 euro per stuk.

» ZES VRAGEN AAN HOOFDREDACTEUR KELTOUM BELORF

LUKT HET FINANCIEEL?

'Het is knokken. DeWereldMorgen is een non-profitorganisatie, maar krijgt hulp van sociale bewegingen, partnerorganisaties en individuele steungevers.'

HOE MOEILIK IS HET OM DE REDACTIELE LIJN TE BEWAKEN?

'Helemaal niet moeilijk, want er zijn geen commerciële belangen.'

WAT KAN BETER?

'Er zijn nog niet genoeg videoreportages. Mensen kijken liever dan veel te lezen.'

WAAR BEN JE TROTS OP?

'Ondanks de weinige financiële middelen bestaat DeWereldMorgen nog steeds en vaart het tegen de stroom in. Mede dankzij de grote steun van sympathisanten.'

WAT STAAT ER OP DE PLANNING?

'Meer videoreportages en meer nieuws.'

WAT IS JE AMBITIE OP KORTE TERMIJN?

'Meer en heldere duiding brengen rond maatschappelijke thema's voor onze lezers om de wereld beter te kunnen begrijpen.'

4 Doorbraak.be • MEER DAN EEN MENING

MISSIE

'Doorbraak is een mediaproduct dat voor Vlaamse staatswording staat, de samenleving met een open blik kritisch analyseert en becomingarieret met respect voor het debat. We zoeken doelbewust dat debat op en schuwen daarbij de controversen niet. Doorbraak biedt daarbij meer dan één mening. Diversiteit en democratie staan bij ons centraal.'

CIJFERS

Aantal pageviews per maand: niet meegedeeld
Aantal unieke bezoekers per maand: niet meegedeeld
Likes op Facebook: 5.163
Volgers op Twitter: 5.601

BEZETTING

De hoofdredacteur is halftijds werkzaam in het onderwijs en daarnaast fulltime onbezoldigd bezig met Doorbraak (als freelancer/vrijwilliger). Een tiental freelancers houdt zich bezig met eindredactie, daarnaast zijn er een 40-tal vrijwilligers die op regelmatige basis bijdragen leveren.

FINANCIËN

- Werkingsbudget? Geen.
- Reclame-inkomsten: banners op de website + sponsors (onder meer het Vlaams & Neutraal Ziekenfonds)

VERGOEDING VOOR AUTEURS

Freelancers krijgen een vrijwilligersvergoeding, gaande van 20 tot 100 euro per stuk (meer voor een interview, minder voor een gewone bijdrage). Heel wat medewerkers wensen niet betaald te worden 'omdat Doorbraak het geld meer nodig heeft dan zij zelf': gepensioneerden, mensen die hard in het project geloven...

» ZES VRAGEN AAN HOOFDREDACTEUR PIETER BAUWENS

LUKT HET FINANCIEEL?

'Ja, omdat er veel gratis wordt gewerkt en omdat er steun is in de vorm van giften van lezers. Bovendien heeft Doorbraak een uitgeverij en verkoopt het boeken.'

HOE MOEILIK IS HET OM DE REDACTIELE LIJN TE BEWAKEN?

'Niet moeilijk. Doorbraak stapt niet mee in de huidige 'marketingjournalistiek' of

Twitteroorlogen en doet niet mee met trends of hypes.'

WAT KAN BETER?

'Inhoudelijk is de kwaliteit niet altijd even constant, bij voorbeeld tijdens het zomerreces (de komkommertijd). Veel mogelijkheden worden niet ontgonnen bij gebrek aan financiële middelen.'

WAAR BEN JE TROTS OP?

'Tussen de opstartfase en vandaag is er een kwaliteitsverschil van dag en nacht. Doorbraak wordt nu ook ernstig genomen door lezers en andere media, het bereik neemt toe, de website is vernieuwd en beschikt nu over meer technische mogelijkheden.'

WAT STAAT ER OP DE PLANNING?

'Doorgaan met de uitgeverij en deze uitbreiden. En investeerders aantrekken om van een vzw naar een hoger professioneel niveau te klimmen.'

WAT IS JE AMBITIE OP KORTE TERMIJN?

'Uitgroeien tot een grote speler in het medialandschap, met de website en boeken. Van een vzw overschakelen naar een vennootschap.'

MISSIE

'Een zo breed mogelijk publiek goede en betrouwbare info aanbieden om de gemondialiseerde wereld – en de eigen plaats daarin – beter te leren kennen en begrijpen.'

CIJFERS

Aantal pageviews per maand: circa 250.000
Aantal unieke bezoekers per maand: circa 160.000
Likes op Facebook: 32.409
Volgers op Twitter: 12.758

BEZETTING

- Vaste redactie: 7 personen (5,2 fte) voor artikels en duiding en 1,7 fte voor webredactie (opmaak etc.), 1 communicatiemedewerker (voor onder meer sociale media)
- Een pool freelancers uit Vlaanderen en Nederland
- Vrijwilligers wereldwijd voor de onderdelen 'Zeronaut' en 'Wereld-blog' van de site

FINANCIËN

- Werkingsbudget? Voor magazine + website samen: subsidies ten belope

van 1,1 miljoen euro (federale en Vlaamse subsidie voor ontwikkelings-samenwerking), bijdragen van NGO's en 4.000 abonnees.

- Reclame-inkomsten? Ja, maar verwaarloosbaar.

VERGOEDING VOOR AUTEURS

De vaste medewerkers hebben contracten van onbepaalde duur met een maandloon. Freelancers worden vergoed en wie regelmatige bijdragen levert, krijgt ook een contract.

» ZES VRAGEN AAN HOOFDREDACTEUR GIE GORIS

LUKT HET FINANCIËEL?

'MO* is nooit deficitair geweest, maar krijgt sinds dit jaar minder subsidies. Nu is er nog de budgettaire ruimte om dat op te vangen, maar het wordt een werkpunt.'

HOE MOEILIK IS HET OM DE REDACTIONELE LIJN TE BEWAKEN?

'Niet moeilijk wegens duidelijke afspraken met de eigenaars: MO* moet de politiek en de campagnes van de ngo's niet volgen.'

WAT KAN BETER?

'Meer videocontent aanbieden en creatiever worden met het verwerken en aanbieden van informatie. Nog meer inzetten op onderzoeksjournalistiek.'

WAAR BEN JE TROTS OP?

'Op de redactie: een broeihaard van geëngageerde en degelijke journalisten. Sinds 2014 is het online bereik verviervoudigd. En MO* is een van de betere nieuwssites over milieu, klimaat, migratie en diversiteit.'

WAT STAAT ER OP DE PLANNING?

'Financieel bijbenen na de verminderde subsidiëring. Uitbreiding van het journalistieke arsenaal. De optimalisering van ons online aanbod.'

WAT IS JE AMBITIE OP KORTE TERMIJN?

'Nog meer mensen bereiken met de website en nieuwe inkomsten vinden om de verminderde subsidiëring op te vangen en niet te hoeven besparen op onze content.'

6 SCEPTR • MACHTIG NIEUWS

MISSIE

'SCEPTR is een onafhankelijk politiek nieuwsmedium dat zich toelegt op 'harde' thema's die in de huidige media verwaarloosd worden. SCEPTR wil tabeloos informatie ontsluiten en een werk-instrument zijn voor (politiek actieve) burgers.'

CIJFERS

Aantal pageviews: 15.000 à 20.000 per dag
Aantal unieke bezoekers: 5.000 à 6.000 per dag
Likes op Facebook: 6.309
Volgers op Twitter: 2.194

BEZETTING

- 1 voltijdse hoofdredacteur + 4 kwarttijds subredacteurs
- vijftigtal freelancers
- jobstudenten met contract
- in principe geen vrijwilligers: iedereen wordt betaald

FINANCIËN

- Werkingsbudget? Neen.
- Reclame-inkomsten? Via Google ads.

VERGOEDING VOOR DE MEDEWERKERS

Voor de freelancers worden analysestukken vergoed vanaf 20 euro; voor columns wordt minimaal 100 euro betaald. Jobstudenten kunnen rekenen op +/- 500 euro per maand

» ZES VRAGEN AAN HOOFDREDACTEUR JONAS NAEYAERT

LUKT HET FINANCIËEL?

'Ja.'

HOE MOEILIK IS HET OM DE REDACTIONELE LIJN TE BEWAKEN?

'Het is niet altijd eenvoudig om een voornamelijk rechtse politieke visie te laten weerklinken, maar SCEPTR werkt zo objectief mogelijk en vertrouwt zijn medewerkers. Op Twitter weerklinkt wel regelmatig geklaag over de inhoudskeuze.'

WAT KAN BETER?

'Meer eigen unieke content en nieuwsgaring. De consistentie van de kwaliteit moet ook omhoog.'

WAAR BEN JE TROTS OP?

'Op de site zélf, die technisch en grafisch goed is, en dan vooral op de seo (search engine optimization), waardoor je via zoekmachines snel bij SCEPTR uitkomt.'

WAT STAAT ER OP DE PLANNING?

'Aanpassingen bij de redactie: studenten zullen worden ingezet in een rotatiesysteem om continuïteit van de content te verzekeren. Er komt ook meer onderzoeksjournalistiek en eigen nieuwsgaring.'

WAT IS JE AMBITIE OP KORTE TERMIJN?

'Tabeloze informatie blijven brengen en in de toekomst meer aan eigen nieuwsgaring doen en ook meer inzetten op onderzoeksjournalistiek.'

7 StampMedia

MISSIE

'StampMedia versterkt de stem van jongeren door media. Jongeren tussen 16 en 26 maken onder begeleiding van vaste redacteurs journalistieke producties. Die sturen wij als persagentschap gratis door naar klassieke en andere media. Praten met jongeren in plaats van over jongeren, met een voorkeur voor kwetsbare jongeren: jongeren met een migratie-achtergrond, met een beperking, met taalachterstand...'

CIJFERS

Aantal pageviews per maand: niet meegedeeld
Aantal unieke bezoekers per maand: 22.000
Likes op Facebook: 9.710
Volgers op Twitter: 5.904

BEZETTING

- 7 personen in dienst (6,5 fte): 1 hoofdredacteur, 2 redacteurs, coördinatoren, administratie, boekhouder. De drie redacteurs begeleiden de jongerenredacteurs. StampMedia is meer dan een persagentschap en biedt ook vormingen of workshops aan in scholen, jeugdwerkorganisaties en dies meer.
- Een pool van jonge vrijwilligers die de stukken aanbrenge.

FINANCIËN

- Werkingsbudget? Omvat subsidies van Vlaanderen, de stad Antwerpen en de stad Genk.
- Reclame-inkomsten? Geen.

VERGOEDING VOOR DE MEDEWERKERS

De vaste krachten hebben een contract. Freelancers worden vergoed 'volgens de richtlijnen van de VVJ'. Jongeren werken volledig vrijwillig. 'We geven hen wel begeleiding of leren hen hoe ze kunnen freelancen.'

» ZES VRAGEN AAN HOOFDREDACTEUR MARIJN SILLIS

LUKT HET FINANCIËEL?

'Ja, StampMedia weet ieder jaar exact hoeveel subsidies het krijgt en plant navenant. Er zijn ook eigen inkomsten via projecten voor derden/partners (over communicatie, jongeren...).'

HOE MOEILIK IS HET OM DE REDACTIELE LIJN TE BEWAKEN?

'Niet. De stem van de jongeren telt en er spelen geen commerciële of financiële belangen. StampMedia volgt de journalistieke deontologie tot op de letter.'

WAT KAN BETER?

'Nog meer jongeren aan het woord laten, nog meer nieuws maken, nog meer relevante verhalen brengen.'

WAAR BEN JE TROTS OP?

'Meemaken dat jongeren zonder enige journalistieke ervaring hun eigen artikel maken. En zien dat stukken door de klassieke media worden overgenomen.'

WAT STAAT ER OP DE PLANNING?

'Een geprint magazine van 16 pagina's in samenwerking met een journalist van De Standaard als hoofdredacteur en jongeren uit de bijzondere jeugdzorg. Een driedaagse organiseren om jongeren meer bij te brengen over freelancen, hierover tips en advies te geven en potentiële freelancers te begeleiden. Een festivalredactie samenstellen voor het Urban festival in Antwerpen.'

WAT IS JE AMBITIE OP KORTE TERMIJN?

'Blijven uitpakken met het uiten van jonge stemmen in de media die elders niet aan bod komen. Blijven hameren op een correcte beeldvorming van jongeren, het belang van diversiteit en de nood aan meer kansen voor kwetsbare jongeren.'

De cijfers over het bereik op sociale media dateren van 20 augustus jl.

Reorganisatie bij Belga duwt journalisten naar commerciële afdeling

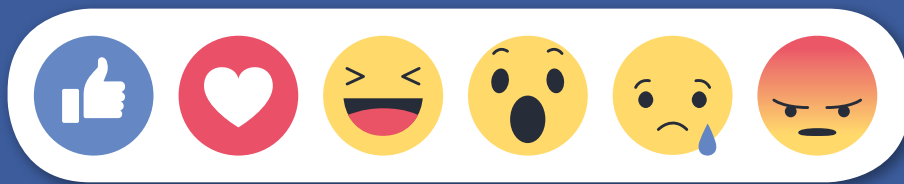
Bij Belga is de multimedia-dienst op 1 juli overgeheveld van de redactie naar de commerciële afdeling. Zeven freelancejournalisten werden voor voldongen feiten gesteld: meeverhuizen of weg.

De Belga-directie kondigde op de ondernemingsraad van 20 juni een versterking van de afdeling sales & marketing aan. Daartoe wordt de multimedia-dienst, die tot dan integraal deel uitmaakte van de redactie, overgeheveld naar de commerciële afdeling. Lieven Demaertelaere verlaat zijn post als nieuwsmanager en gaat als sales-

manager de nieuwe mediaceel leiden. Ook voor de zeven betrokken freelancejournalisten betekent het dat ze voortaan commercieel werk zullen moeten verrichten. Voor het gros van hen zeer tegen hun zin. De journalisten werd nog gezegd dat commerciële opdrachten geen deel zouden uitmaken van het dagelijkse werkpakket, maar als 'extra' zou aangeboden worden, 'voor zij die dat wilden'. Waarom de freelancers dan fysiek van de redactievloer moesten verdwijnen en naar sales verhuizen, bleef onbeantwoord. Net zoals de vraag wat de risico's waren als alle freelancers dan commerciële opdrachten zouden weigeren uit te voeren.

Twee freelancers verlieten intussen de multimedia-dienst. Enkele nieuw aangetrokken journalisten bleken niet geïnformeerd over het commerciële luik van de job en moesten dit van collega's vernemen. 'Feitelijk degradeert de directie journalisten tot copywriters', aldus insiders bij Belga. De betrokkenen riskeren overigens binnen de kortste keren hun erkenning als beroepsjournalist te verliezen. Zowel de redactieraad als de syndicale vertegenwoordiging bij Belga verzette zich tegen de behandeling van de zeven freelancejournalisten, en ook de VVJ vroeg de directie om op haar stappen terug te keren. (PD)

Hoe ver kan je gaan op Facebook?

Wat postte jij zopas op Twitter of Facebook? En wat zegt dat over jouw (politieke) denkbeelden, als onafhankelijke journalist?

PIET DE LOOF

Een tweet die je stuurt. Een filmpje dat je deelt. Een Facebookpost die je liket. Hoe je als journalist over maatschappelijke en politieke thema's denkt, is via sociale media makkelijk te achterhalen. Sommige journalisten leggen verbazend veel zelfdiscipline aan de dag, of gebruiken hun account enkel om hun ogen de kost te geven. Anderen poken met plezier de

controverse op — ook bij beroepsjournalisten gaat er niet altijd fijnzinnig aan toe. Blijft de vraag: kan je nog geloofwaardig een politicus interviewen die je voordien op Twitter door de mangel hebt gehaald? Kan je je nog verdiepen in een probleem als je vooringenomenheid daarover zo van je Twitteraccount kan worden geschraapt? De VRT stelde '10 geboden voor

sociale media' op: 'VRT Nieuwsmedewerkers hoeden zich best voor controversiële uitspraken. Ook als ze duidelijk aangeven op hun profiel dat het privé is en niets met de VRT te maken heeft, zullen mediagebruikers dat onderscheid meestal niet maken. En zelfs hoge privacy-instellingen zijn geen garantie dat iets ook echt privé blijft. (...) Sowieso geldt voor sociale media wat ook in het algemeen geldt:

Ik ben er zeker van dat de persdiensten van politieke partijen in de gaten houden welke journalist waarover post of tweet

Patrick Van Gompel (VTM)

wie een opinie uit over een onderwerp, kan er geen verslaggeving meer over doen.' En verder: 'Zorg ervoor dat je groepen, likes, vriendschappen en dergelijke een beetje evenwichtig verdeeld zijn. Wees terughoudend bij het innemen van standpunten rond maatschappelijke controverses.' Klinkt goed. Maar is het wel realistisch? 'Ook bij VTM zijn daar ooit afspraken over gemaakt,' zegt Patrick Van Gompel. 'Maar het komt toch vooral aan op gezond verstand. Je moet niet nodeloos de aanval inzetten tegen iets of iemand — wat ook niet wil zeggen dat je je moet laten doen. Ga op tijd op de rem staan. Dat is niet simpel, nee, je moet al een goede discipline hebben. Zowat elke Facebook-discussie ontaardt of verzandt heel snel.'

Scheldwoord

Sowieso vindt Van Gompel het geen goed idee om als journalist persoonlijke meningen te tweeten en te posten. 'Kijk, wat mij betreft mag iedereen op sociale media roepen en tieren, maar voor een mainstream journalist — en dat is tegenwoordig precies een scheldwoord — gelden nog altijd de wetten van de deontologie. Ik vind het niet verstandig om als journalist op sociale media uitbundig je mening te verkondigen. Ik ben er trouwens zeker van dat de persdiensten van politieke partijen zich als het ware amuseren met in de gaten te houden welke journalist waarover post of tweet, en in welke richting. Als die partij daarna over dat thema een verhaal kwijt wil, weet ze bij welke gelijkgestemde ze moet zijn, of wie er wellicht meer ontvankelijk voor is.' Het blijkt een stokpaardje van Van Gompel, die zich in een recente tweet nog afvroeg: 'Moeten we niet stilaan

de journalisten gaan indelen in enerzijds "de werkelijk objectieve" en anderzijds "journalisten die partij kiezen"? Ook daarin spelen sociale media volgens hem een rol: 'Ik zal niet beweren dat volledige objectiviteit bestaat, maar ze moet wel zoveel mogelijk worden nagestreefd. Het stoort mij dat de gewone, feitelijke berichtgeving lijdt onder het tussen-door becommentariëren. Er wordt toch o zo makkelijk ergens een mening tussen gevoeld, een gemakkelijk vooroordeel bevestigd, dingen voor waar aangenomen. Wat is er mis met een scheiding tussen enerzijds de feiten brengen en die zo objectief mogelijk duiden, en anderzijds een mening geven? Dat dit de jongste jaren is verergerd, komt onder druk van sociale media. En onder druk van populistten, die via die sociale media ongestraft allerlei meningen kunnen verkondigen. Als journalist is het je taak die te pareren met feiten, en dat is een beetje aan het verloederen.'

Trial-and-error

Ike Picone, docent Media en Journalistiek aan de VUB, denkt dat de sector er op termijn wel uit geraakt. 'Journalisten moeten — nog meer dan de gewone burger — stilstaan bij de gevolgen van wat ze posten, en hoe ze zich profileren op sociale media. Als journalist moet je aanvoelen dat een post of tweet gevolgen kan hebben. Collega-journalisten gaan het lezen, jouw lezers, enzovoort. Daar zoals de VRT een handleiding voor opstellen, is moeilijk, maar het is deel van het experimenteren. Dit is een periode van ingrijpende veranderingen en ik denk dat het wat trial-and-error zal vergen eer we manieren vinden om om te gaan met de deontologische grenzen. Ik ben wel optimistisch dat er een soort etiquette zal ontstaan, een

algemeen aanvaarde manier over hoe persoonlijke mening en publieke zichtbaarheid worden gecombineerd.' En nee, vroeger was het niet beter, merkt Picone op. 'We moeten nu ook niet op het verleden terugkijken als de gouden jaren van de journalistiek. Als er één periode was waarin journalisten tot een strekking behoorden, dan was het vroeger wel, met de verzuilde pers. Maar toen was een redactie een afgesloten iets, een bijna mystieke plaats. Je wist niet wie er werkte, behalve als je zijn of haar naam zag onder een stuk. Je wist meestal niets over zijn eigen meningen. Nu hoeft je maar naar iemands profiel op Twitter of Facebook te gaan en je ziet meestal vrij snel in welke hoek je iemand kunt situeren. Het is zeer moeilijk om je digitaal volledig af te schermen.'

Meer transparantie

Het hangt er ook van af hoe je anno 2017 tegen journalistiek aankijkt. Picone: 'De klassieke visie, zeker sinds de ontzuiling, is dat een journalist neutraal moet zijn, de feiten geven en enkel de feiten. De VRT volgt die uiteraard, als publieke omroep met vertegenwoordigers van verschillende politieke partijen in de Raad van Bestuur. Een andere visie is dat je als journalist deel uitmaakt van een redactie met een duidelijke insteek, zoals bijvoorbeeld *De Wereld Morgen*. Er is nu wel een zekere trend om transparantie centraal te zetten. Om als journalist uit te komen voor je eigen mening en ingesteldheid, zodat dat voor het publiek ook duidelijk is. Zoiets confronteert je als journalist ook met je eigen denkbeelden. Sowieso is het niet realistisch om te denken dat een journalist die 's morgens binnenkomt op de redactie zijn 'petje' kan afzetten en dat weer opzetten als hij naar huis gaat.'

Verhalenmarkt begin 2018 volledig online

Verhalenmarkt, het online platform waar freelancejournalisten en uitgevers elkaar kunnen vinden, wordt begin 2018 volledig operationeel. Gebruikers kunnen nu al aan de slag op een bètaversie. **ANNICK HUS**

‘Verhalenmarkt is een uniek platform,’ vertelt Sander Heijne, samen met Jaïr Ferwerda initiatiefnemer van het platform. ‘Enerzijds krijgen uitgevers toegang tot de denkkraft van honderden freelancers. Anderzijds kunnen freelance journalisten met een paar muisklikken honderden kranten, tijdschriften, vakbladen en online media in Nederland en Vlaanderen contacteren. Zo komen vraag en aanbod optimaal bij elkaar. Op deze manier kunnen freelancers hun omzet verhogen. En redacties besparen dan weer kostbare tijd in hun zoektocht naar goede journalisten.’

Met Verhalenmarkt kunnen journalisten snel en eenvoudig ideeën voorleggen aan tientallen redacties in Vlaanderen en Nederland. Zo merken ze meteen of hun werk de nodige belangstelling krijgt. ‘Een journalist moet zijn verhaal verpakken in een pitch van maximaal 200 tekens. Wekt die de interesse van de uitgevers op, dan kunnen ze doorklikken voor meer toelichting. Onze slimme algoritmen

zorgen ervoor dat elke pitch bij de meest geschikte uitgevers terecht komt, wat de kans om een verhaal te verkopen vergroot,’ zegt Sander. ‘Zo moet je als journalist niet langer eindeloos met je ideeën gaan aankloppen bij potentiële uitgevers, maar bereik je ze simpelweg in enkele muisklikken. Bovendien bespaar je veel tijd, die je dan weer kunt investeren in het schrijven van mooie verhalen.’

Gesloten bètaversie

Net voor de zomer ging de gesloten bètaversie van Verhalenmarkt online. De journalisten en uitgevers die als eerste toegang kregen, gaven waardevolle feedback om het systeem nog beter te maken. ‘We hebben de eerste gebruikers toegelaten toen Verhalenmarkt nog volop in ontwikkeling was. Als je een goed platform wilt opzetten, dan is zo’n testpubliek heel waardevol. Deze manier van werken leverde ons veel relevante feedback op, om Verhalenmarkt nog beter te maken.’

Uit de eerste reacties blijkt alvast dat het platform heel gebruiksvriendelijk is. ‘Maar er is zeker nog ruimte voor verbetering,’ weet Sander. ‘De chatfunctie kan wat beter, de profielen vragen om een verdere uitbreiding. Daar werken we nu volop aan. We doen hier en daar ook nog enkele technische aanpassingen. Tijdens de zomermaanden hebben we Verhalenmarkt constant bijgeschaafd, zowel op technisch als inhoudelijk vlak. Ik durf zeggen dat we stilaan klaar zijn om van start gaan met de open bètaversie.’

Kwaliteit bewaken

Vanaf september zullen meer journalisten en uitgevers toegelaten worden tot Verhalenmarkt. Tijdens deze openbare testfase krijgt elke gebruiker gratis toegang. Maar dat wil niet zeggen dat eender wie zich kan registreren. Sander: ‘We laten niet zomaar iedereen toe tot Verhalenmarkt. Wie het platform wil gebruiken, moet serieus bezig zijn met journalistiek. Elke journalist moet vijf goede artikelen uploaden. Zo kunnen wij de kwaliteit van ons platform garanderen. Ook weten andere uitgevers meteen welk vlees ze in de kuip hebben. Bovendien vragen we iedereen om een statuut te ondertekenen, om plagiaat en dergelijke tegen te gaan.’

Als alles volgens plan verloopt, gaat de officiële en betalende versie van Verhalenmarkt begin 2018 online. ‘Door alle input is Verhalenmarkt een uitgebreider platform geworden dan we eerst voor ogen hadden. We zijn bijzonder tevreden met het resultaat.’

Meer weten over Verhalenmarkt? Kom dan eind september naar een van de drie infosessies.

Wil je Verhalenmarkt vandaag al testen? Meld je dan aan via deze link: http://verhalenmarkt.be/contact_journalists

Jaïr Ferwerda. © Ghijsen

Sander Heijne.

Freelancen bij

Sinds 1 juli 2017 werken drie grote Vlaamse mediagroepen met nieuwe standaardcontracten voor hun freelancers. Dat heeft te maken met de ruling met de fiscale overheid, waarbij onder voorwaarden 50% van de inkomsten van de freelancer wordt beschouwd als auteursrechten (roerend inkomen) en 50% als 'baten' (beroepsinkomsten). Waarin verschillen die standaardovereenkomsten nu nog van elkaar? **IVAN DECLERCQ**

We hebben de algemene voorwaarden van Mediahuis, De Persgroep en Roularta even naast elkaar gelegd, om een vergelijking te maken. Let wel: het gaat om de algemene voorwaarden. Die worden meestal aangevuld met bijzondere voorwaarden, die onderling uiteen kunnen lopen, en

waarin ook de vergoedingen zijn opgenomen. Die laatste zijn vaak heel divers en individueel met de freelancer bepaald. Om daarvan een beeld te krijgen, zal de VVJ de freelancers binnenkort uitnodigen deel te nemen aan een enquête (zie hiernaast).

	Minimum afname of levering bepaald?	Betaling bij niet publicatie?	Draagwijdte van de overdracht van auteursrechten?	Exclusiviteit van licentie voor cessie of concessie auteursrechten?
	Neen.	Geen melding van enige betaling voor aanvaard maar niet gepubliceerd werk.	'Contentleverancier' verleent licentie op de content en zijn auteursrechtelijke vermogensrechten in de meest ruime zin die het auteursrecht toestaat.	De licentie van auteursrechten in deze overeenkomst is niet exclusief en het staat de 'contentleverancier' vrij content aan derden aan te bieden. Eigen navraag bij de juridische dienst van Mediahuis leert dat hiermee ook bijdragen aan Mediahuis zelf worden bedoeld.
	Neen.	Indien niet gepubliceerd zonder fout van auteur: vergoeding alsof bijdrage wél is gepubliceerd.	Ook hier is er een overdracht van alle auteursrechten op de bijdragen van de auteur voor de uitgever die door deze zijn aanvaard.	De auteur verleent aan de uitgever een overdraagbare en niet-exclusieve licentie m.b.t. alle auteursrechten op de bijdragen die de auteur aan de uitgever heeft bezorgd of zal bezorgen en die door de uitgever werden aanvaard. Stelt dus duidelijk dat de auteur geen verplichting heeft om uitsluitend aan de uitgever licenties te leveren op de bijdragen aan de Persgroep, noch op andere bijdragen.
	Neen.	Indien werk niet geweigerd is binnen 30 dagen na ontvangst: geacht te zijn aanvaard, en te zien als een 'werk op bestelling'.	Idem.	De auteur verleent aan de uitgever een overdraagbare en niet-exclusieve licentie m.b.t. alle auteursrechten op de bijdragen die de auteur aan de uitgever heeft geleverd of zal leveren en die door de uitgever werden aanvaard. Ook hier dus is de niet-exclusiviteit voor bijdragen aan Roularta zelf duidelijk bepaald.

de 'Grote Drie'

Wie betaalt wat? Doe binnenkort mee aan onze enquête

Diverse freelancers hebben de jongste tijd bij de VVJ aan de bel getrokken, sommigen enigszins in paniek, omdat volgens hen de uitgevers van de nieuwe contracten gebruik maken om de tarieven naar beneden te halen. Soms gaat het om een lagere vergoeding per woord of letterteken, soms om vaste vergoedingen (de 'fix') die worden afgeschaft, soms moeten freelancers de keuze maken tussen behoud van de fix of afschaffing ervan in ruil voor wat meer opbrengst per geleverde tekst. En freelancers krijgen te horen dat een vaste vergoeding niet in aanmerking komt voor de 50-50 regeling (helpt auteursrechten, helpt 'baten'). Een vaste vergoeding, aldus hun uitgever, wordt helemaal als 'baten' beschouwd en belast.

Dat laatste is betwistbaar, want als tegenover die vaste vergoeding een

hoeveel teksten en/of foto's staat, met overdracht van auteursrechten, dan kan die fix net zo goed gedeeltelijk beschouwd worden als 'auteursrechten'. Meer info hierover op onze website.

In een poging door het bos weer enigszins bomen te kunnen zien, zal de VVJ freelancers binnenkort verzoeken deel te nemen aan een korte enquête. Op die manier hopen we inzicht te krijgen in de nieuwe gangbare tarieven voor freelancejournalisten in Vlaanderen en Brussel. De enquête zal niet veel tijd in beslag nemen.

In de zomer van 2016 hebben we een meer algemene enquête gehouden bij freelancers en de respons was goed. We rekenen erop dat het deze keer ook zo zal zijn. Correcte informatie laat ons toe op gerichte wijze de journalistenbelangen te verdedigen.

Nog onbekende publicatievormen?	Morele rechten?	Aansprakelijkheid?	Opzeggingstermijn voor de uitgever?	Opzegtermijn door freelancer?
Bij nog onbekende exploitatievorm: partijen zullen met elkaar overleg plegen over het rechtmatig aandeel van de 'contentleverancier' in de winst.	Mediahuis verplicht zich ertoe de morele rechten van de auteur te respecteren conform de normale beroepsgebruiken en dus de content niet te misvormen, te verminken, of te wijzigen of aan te tasten op een manier die de eer of reputatie van de auteur kan schaden.	Ligt volledig bij de 'contentleverancier', tenzij de content door Mediahuis zelf is veranderd, zonder overleg met de auteur, en die verandering een fout uitmaakt die leidt tot schade aan derden.	1 maand, maar is een lege doos, want er is geen minimum afname bepaald.	Geen, eenvoudige schriftelijke kennisgeving volstaat
Idem als Mediahuis.	De uitgever heeft het recht om de bijdragen aan het redactionele beleid en/of de technische vereisten aan te passen, ze vorm te geven en te illustreren op de wijze waarop het hem gepast lijkt, zonder daarbij afbreuk te doen aan de eer en de reputatie van de auteur.	De auteur vrijwaart de uitgever voor alle vorderingen die door derden tegen hem zou worden ingesteld ter vergoeding van materiële en/of morele schade, die het gevolg zou zijn van handelingen gesteld of nalatigheden begaan door de auteur in het kader van deze overeenkomst. Maar ook: partijen verlenen elkaar alle medewerking bij procedures voor de rechtbank en de Raad voor de Journalistiek.	2 maanden, of een opzeggingsvergoeding gelijk aan 2 maal de vergoeding verschuldigd voor de laatste maand waarin auteursrechten in licentie werden gegeven. Maar ook hier: er is geen verplichting tot een minimum afname.	2 maanden.
In de licentie is inbegrepen een publicatievorm die niet gekend is op datum van ondertekening. Voor zover het om nog onbekende exploitatie-technieken gaat, is deze bepaling niet rechtsgeldig.	De uitgever heeft het recht de journalistieke werken aan te passen, te bewerken en te wijzigen. Hier is geen sprake van respect voor de eer of de reputatie van de auteur.	De uitgever verbindt er zich toe aan de auteur bijstand te verlenen in geval van betwistingen omtrent zijn aansprakelijkheid als auteur inzake de journalistieke werken waarvan de auteur de auteursrechten in licentie heeft gegeven aan de uitgever, behalve in geval van grove fout van de auteur (plagiaat, inbreuk op intellectuele eigendomsrechten van een derde ...)	Idem als Mediahuis.	1 maand.

MARIJKE LIBERT (55)
NEEMT AFSCHIED VAN DE JOURNALISTIEK
MAAR ZONDER RANCUNE

‘Ik heb dit vak zo graag gedaan. Ik heb veel gezien en erover mogen schrijven, en daar ben ik blij om. Zo blij dat ik het niet kan laten kapotmaken door verzuring. Zo vertrek ik niet’

Marijke Libert (55) is deze zomer, na 30 bevolgen jaren, uit de journalistiek gestapt. Vanaf nu wil ze hart en ziel investeren in boeken schrijven, en het verschil maken in de sociale sector. Haar geliefde beroep de rug toekeren, kon de voormalige passionaria van ‘De Morgen’ pas na een lang ontwenningproces.

MONICA MORITZ

‘Ik zei al in 2014 dat ik ging stoppen. Het zat in mijn hoofd, maar de praktische stap moest ik nog zetten. De voorbije drie jaar heb ik dus toch nog stukken geschreven en mezelf wijsgemaakt dat het verhalen waren en geen zuivere journalistiek. Het was langzaam uitblussen. Mijn jongste boek, *Ben ik een slechte moeder?*, was het ideale instrument om eindelijk komaf te maken met interviews: honderd gesprekken na elkaar, waarbij ik mij nog eens heb kunnen uitleven op human interest. Daarmee heb ik het hoofdstuk journalistiek formeel afgesloten (*zucht*). Ik voelde al langer een soort metaalmoeheid opkomen rond journalistieke thema's en wat ik *psychologische vivisecties* noem. Alles werd herhaling en ik haat herhaling. Het heeft ook tijd gekost om van journalistieke pavlovreflexen af te geraken: thema's zoeken, researchen, schrijven, deadlines halen. In juli heb ik dat eindelijk losgelaten, ik voelde echt (*klopt zich op de borst*): Libert, het is goed geweest. Nu sta ik 's

morgens op, ga naar mijn bureau en werk enkel en alleen aan mijn boek, mijn eerste thriller, en ik amuseer me rot!’

Heeft dat loslaten ook iets te maken met het huidige klimaat in de journalistiek?

‘De journalistiek is compleet veranderd, maar ik wil niet als een verzuurde oude krijger zagen over de goede oude tijd. Ik zie nog prachtige initiatieven die vroeger niet bestonden, zoals *Apache* en *De Correspondent*. Wat mij wel stoort, is de evenementenjournalistiek die overal binnensluipt en het vermarkten van inhoud. Journalisten kunnen niet meer vrij hun verhaal brengen zoals wij dat deden. Elke tijd heeft zijn uitdagingen en ik vind het boeiend om dat te observeren, maar of het voor mij is weggelegd, weet ik niet.’

Zoals stukken schrijven volgens een vooraf vastgelegd script?

‘Ach, mij hebben ze de laatste 5, 6 jaar

ook geregisseerd. Ik dank het aan mijn visie en mijn naam dat ik nog rechtstreeks naar de hoofdredacteur kon stappen met voorstellen, terwijl die redactiechefs vragen influisterden en van te voren wilden bepalen wat er in je stuk moest staan. En ik zei dan: gasten, ik ben nog niet eens vertrokken en jullie maken mijn stuk al! Ik kon mij permitteren om dat te zeggen, omdat ik nog een vrije vogel ben. Alleen hoor ik van journalisten op redacties dat het nu allemaal veel straffer is, dat ze complete scripts meekrijgen omdat alles precies moet passen in een omlinnd concept. De chefs weten nu op voorhand op welke pagina het stuk staat, hoe lang het mag zijn, welke vragen je moet stellen, welke foto erbij zal staan, hoe groot die zal zijn.... Gelukkig ben ik daaraan ontsnapt. Vroeger noemden ze mij op *De Morgen* ‘libero’, omdat ik overal tussen liep en mijn ding deed. En dit is mijn ding niet meer.’

Hoe zou je jezelf omschrijven als journaliste?

‘Vroeger was ik heel vurig. Ik was 24 toen ik begon. Ik moest me positioneren, en vooral durven. Ik stond bekend om mijn harde interviews. Ik ben dan ook begonnen bij *De Morgen*, de krant die durft, die de lezers een geweten schopt, zo heette dat. Je kon daar als twintiger niet flauw doen. Gaandeweg, door langere stukken te schrijven voor *Zeno* en een kind te krijgen op mijn dertigste, heb ik mijn vurigheid gekanaliseerd en in

mijn taal gestopt. In het begin was ik niet zo'n goeie schrijver, vond ik zelf. Ik ben toen mijn schrijfstijl gaan bijschaven en ontwikkelen. Ik moest het ambacht beter beheersen om grotere stukken te maken. Schrijven is hard werken en daar heb ik mij echt op gegoooid. En op het empathische interview. Ik vind het heel belangrijk om naar de ziel van de mensen te peilen, ook van de *slechte* mensen, die volgens mij niet bestaan, en vooral het vuur te ontdekken bij de anderen: waar brandt het? Mijn grootvader was een boer en de grond, de bodem, is voor mij heel belangrijk. Ik hou van aarde, van wat eruit komt, van wat je kunt opspitten. In de journalistiek graaf je ook naar iets waarvan je vermoedt dat het onder de oppervlakte zit. Misschien ben ik die metafoor aan het hineininterpretieren, maar die drang om antwoorden op te delven, was altijd mijn journalistieke motivatie. In het begin was ik daarbij zeer gedreven, hard ook, later heb ik mezelf meer op de achtergrond geplaatst en de mensen laten praten. Zo heeft mijn ego geleidelijk het veld geruimd voor empathie.

Voortaan verdeel ik mijn tijd tussen boeken schrijven en therapeutisch centrum Bleekweide

Hoe ben je eigenlijk bij 'De Morgen' terechtgekomen?

'Ik wist in de basisschool al dat ik later wilde schrijven. Na de humaniora ben ik Germaanse gaan studeren, maar ik was het tweede jaar zwaar gezakt voor Duits. Daarna heb ik regentaat Nederlands, Geschiedenis en Duits gevolgd. Ik dacht dat mijne kleine diplomaatje niet volstond om in de journalistiek te gaan en heb me daarna ingeschreven voor Pers en Communicatie. Lang heeft dat niet geduurd, want plots kon ik op mijn 24ste aan de slag op de regionale redactie van *De Morgen* en ben ik carrément gestopt met

studeren. Ik ben begonnen met stukjes over Mieke Vlaai en interviewtjes met de deken van Sint-Amandsberg. Dat zal wel hoogmoedig klinken, maar Paul Goossens heeft vrij vlug mijn drive opgemerkt en me naar de nationale redactie gehaald. Daar heb ik meteen een stuk persgeschiedenis meegeemaakt toen *De Morgen* bijna failliet ging en werd opgekocht door Hoste. Die maakte van een krant die door de socialistische beweging werd gesteund een zogenaamd onafhankelijk dagblad.'

Hoe kun je voor een politiek gekleurde krant schrijven? Dat is bijna ideologisch native journalism.

'Toen ik daar begon, was Paul Goossens er de eigenzinnige hoofdredacteur en we keken allemaal geweldig naar hem op. Ik herinner mij nog hoe hij tegen Karel Van Miert over de telefoon aan het roepen was dat hij ons zijn standpunt over de raketten niet moest opdringen. Dat was het begin van de opstand tegen de greep van de socialistische partij op de krant. Die machtsstrijd stimuleerde natuurlijk ook de vurige Marijke van 25. Je ziet: de oud-strijder in mij steekt weer de kop op! De socialisten hadden de krant tot dan inderdaad meegefinancierd. Alle kranten waren toen gekleurd. *De Standaard* was de *tjevenkrant* en *Het Laatste Nieuws* de gazet van de liberalen. Ik heb nooit het gevoel gehad dat ik voor een partijkrant schreef, *never*. *De Morgen* was een heel polemische, linkse krant, en ze werd bijvoorbeeld gretig door studenten gelezen, maar ik had niet de indruk dat ik vanuit een bepaalde invalshoek moest schrijven. Toen we eigendom werden van De Persgroep wel. Dan heb ik die druk aan den lijve ondervonden na een — ja: vurig — stuk over kijkcijfers. Toen belde het hoofdkwartier van VTM en dreigde ermee geen advertenties meer voor VTM in *De Morgen* te publiceren, je weet wel: *VTM kleurt je dag* en zo. Dat scheelde natuurlijk een grote financiële slok op de borrel. Toch zei Paul dat ik gewoon kon doorgaan met mijn journalistieke werk zolang alles wat ik schreef ook klopte. Uiteindelijk hebben ze die advertenties niet weggehaald, maar ik heb wel de hete adem van VTM in mijn nek gevoeld. Zeker na mijn boek *VTM, De euforie*

voorbij (1992) waar Gaby Feyaerts, en ook Guido en Mike, niet zo blij mee waren (*lacht smakelijk*). Ze lieten me toen weten dat ik niet meer welkom was op het Gala van Het Gouden Oog. Ze waren echt *pissed off*.'

Schrijven aan een boek heeft iets verslavends. Er is een spanningsboog die je in de journalistiek niet ervaart

Dat was begin jaren negentig, toen je vooral stukken over de media schreef.

'Ja, Paul had mij het mediadossier toevertrouwd. Ik ging achter de primeurs aan in medialand. Daar heb ik het klappen van de zweep leren kennen en veel geleerd, want het ging ook over cultuur en politiek. Denk maar aan al die mediacommissies. Er gebeurde echt wel iets in Vlaanderen toen de commerciële televisie haar intrede deed. Dat was tegelijk een revolutie en een sociaal gebeuren. Eigenlijk heeft *De Morgen* me met die opdracht een prachtig cadeau gedaan. Na het VTM-boek heb ik het hoofdstuk media in 1992 afgesloten en de humaninterestonderwerpen omarmd. Daar heb ik mij ongelooflijk mogen in smijten. Dat was een fantastische tijd.'

VTM was wel de eerste die humaninterestonderwerpen populariseerde.

'Dat kan best zijn, maar ik voelde me in mijn prille periode op de regionale redactie al aangetrokken tot de kleine man, de *vox populi*, het stille verhaal. Die humaninterestthema's zijn vandaag mainstream, maar ik kom uit een heel geëngageerde periode en ging naar abortusklinieken toen niemand daarover schreef. Ik ben de allereerste geweest die een aidspatiënt interviewde voor de schrijvende pers. Een gesprek over twee grote pagina's met

© James Arthur

een terminale balletdanser, dat was een revolutie! Amai, *De Morgen* praat voor het eerst met een aidspatiënt! Dat waren toen de nieuwe melaatsen. Toen ik na dat interview op de redactie kwam, vroegen collega's of ik mijn handen wel had gewassen. Dat was zogezegd grappig bedoeld, maar ik heb toch mijn twijfels.'

We hebben in die tijd beide MS-patiënt Mario Verstraete geïnterviewd, een 'primeur' over een aangekondigde euthanasie.

'Ik kende Mario van vroeger in Gent. Hij was de privésecretaris van Carla Galle en een van mijn bronnen. Zodra ik wist wat Mario van plan was, heb ik hem, toen er nog geen pers bij betrokken was, gevraagd of ik hem mocht volgen. Hij zei meteen:

natuurlijk! Hij wou zijn verhaal kwijt, als een missionaris bijna. En dus kwam ik daar twee, drie keer per week over de vloer, zoals je in de film van Nic Balthazar over hem (*Tot Altijd*) ook kon zien. Ik zat er inderdaad de krant voor te lezen in die sigarettewalmen. Ik was daar gewoon *embedded*. Dat waren ook mooie momenten, omdat je van dichtbij iemand kon volgen die als eerste gebruik maakte van de euthanasiewetgeving. Op de duur zat ik daar zo diep in dat de grens tussen de kritische, objectieve, observerende blik en de empathie vervaagde.'

In 2001 verscheen je eerste roman, 'Sterk Water', terwijl je vast in dienst was bij 'De Morgen'.

'Ik moest daarvoor wel een half jaar

verlof zonder wedde nemen. Dat was niet evident, want toen ik de tweede keer ging aankloppen, vonden ze het 'heel lastig' om mij dat nog eens toe te staan, ook naar collega's toe. Toen heb ik in een vlaag van overmoed gezegd: oké, dan word ik zelfstandig, want ik wil niet wegen op mijn collega's. Ik ben ook heel collegiaal. En dan heb ik een exclusiviteitcontract getekend dat me toeliet minder stukken te maken en me de tijd gaf om boeken te schrijven.'

Zelfstandige journalisten hebben het vandaag niet meer zo makkelijk.

'Dat is zo. Plots zegt een hoofdredacteur met wie je nog samen hebt zitten pleiten voor een redactiestatuut: ik kom net van bij de commerciële, en *gob*, het spijt mij zeer, maar we moeten nu minder met freelancers werken. Dat is pijnlijk, en niet alleen voor mij, ik zwem wel weer het beekje op en zou vandaag ook nog stukken kwijt geraken. Het gaat alleen nog om geld. Ik hou nog wel van het zoeken naar goede ideeën, zeker samen met Jaagpad (*productiehuis voor journalisten, red.*), want ik ben een echte *think tank*. Maar ik heb geen goesting om op die manier stukken te schrijven. Voor freelancers wordt het er alleen maar slechter op. Fotografen en journalisten worden contractueel gefnuikt, zowel bij De Persgroep als Roularta of Mediahuis. Men dwingt ze hun stuk bijna weg te geven aan de uitgever, die het dan overal kan verkopen. Bovendien zijn freelancers nu alleen verantwoordelijk voor de inhoud. Wat een paradox! Aan de ene kant omarmen en pikken uitgevers je werk, vinden ze het belangrijk genoeg om het in de wereld te strooien en er geld mee te verdienen, en aan de andere kant schuiven ze de verantwoordelijkheid van zich af. Was me dat overkomen, dan was ik er meteen uitgestapt. Daar komt nog bij dat freelancers financieel worden uitgezogen!'

Heb jij moeten inleveren?

'Anderhalf jaar geleden hebben ze mij gevraagd om een derde van mijn prijs af te doen, een niet-geïndexeerde prijs die ik al twaalf jaar vraag! Ik ben toen wel geschrokken, maar heb dat die ene keer geaccepteerd omdat het stuk me niet veel tijd had gekost. Daarna kwam ik met een groot dossier en dan

wilden ze weer een derde minder betalen. Dat heb ik geweigerd. Sorry dat ik dat ik dat zo zeg, maar ik lever altijd kwaliteit af, en daar wil ik correct voor betaald worden. Na die ene keer is het niet meer voorgevallen, maar ja! Dat versterkte nog eens mijn beslissing om de journalistiek vaarwel te zeggen. Niet uit verzuring of uit *fuck die duffe boel*. Zo vertrek ik niet (*stokt even*). Ik word daar emotioneel van, want ik heb dat vak, kijk, ik krijg er tranen van in de ogen, ik heb dat vak zo graag gedaan en ik wil dat niet op een negatieve noot afsluiten, *goh*, ik heb het echt zitten (*wrijft haar tranen weg*). Ik heb veel gezien en erover mogen schrijven, en ik ben daar zo blij om dat ik dat in die eindsprint niet kan laten kapotmaken door een soort chaos, een verwarring die nogal makkelijk geïnterpreteerd kan worden als: 't is gedaan met de journalistiek, 't is allemaal markt en commerce. Ik hoop dat het niet zo is.'

Tien jaar geleden was dat toch niet anders. Alles moest leuk en amusant zijn en de kranten namen de thema's van de boekjes over om lezers aan te trekken.

'Ja, maar nu krijg je toch wel heel triviale verhalen over een Pommeline of hoe ze ook heet, van *Temptation Island*, en dan vraag je je af waarom dat op de site van *De Morgen* en *Knack* staat. Laat dat dan tenminste goed geschreven zijn en laten we dat evenementschrijven noemen in plaats van journalistiek. Journalistiek is nu echt een containerbegrip. Zelfs bedrijfskrantjes huren goeie journalisten in om 'journalistieke' reportages voor ze te maken. Clickbait noemen ze ook journalistiek. En dan zie je tussen de grote journalistiek verhaaltjes fladderen over Pommeline die op een Thais eiland haar teen heeft verstuikt.'

Naast romans schrijf je ook non-fictie, onlangs nog 'Ben ik een goede moeder?' Hoe ben je op dat idee gekomen?

'Weer vanuit mijn belangstelling voor human interest en ook door het verhaal van Jordy, die op zijn 19de van honger en dorst stierf in een tentje aan de Blaarmeersen in Gent. Dat *manneke* zat al vanaf zijn derde in pleeggezinnen en mocht van de

jeugdrechter op zijn 18de de jeugdinstelling verlaten. Een jaar later vinden ze hem dood op een recreatiedomein. Daar kwamen hevige reacties op en daarbij werd zijn moeder ongelooflijk *gebasht*. Zij was de gedoodverfde slechte moeder en dat greep mij aan. Want wat zijn dat, slechte moeders? En dus heb ik het verhaal van honderd Vlaamse moeders opgetekend.'

Clickbait noemen ze ook journalistiek. En dan zie je verhaaltjes over Pommeline die haar teen heeft verstuikt

Hoe overleef je financieel als je boeken schrijft?

'Voor mijn tweede roman heb ik een beurs gekregen van het Vlaams Fonds voor de Letteren. De derde heb ik in combinatie met stukken voor de krant geschreven. En voor die moeders heb ik van een voorschot geleefd. Financieel is het soms kante boord, maar ik ga het daar niet voor laten schieten. Ik ben ook geen schrijver die 10.000 boeken verkoopt, wel 3.000, soms 4.000 exemplaren. Mijn boek over Maggie De Block, dat heeft goed verkocht, maar dat is heel tijdelijk: er is een piek en dan zakt de verkoop weer weg.'

Aan welk boek houd je de 'vurigste' herinnering over?

'Je schrijft elk boek in een bepaalde fase van je leven graag, maar mijn eerste roman heeft mij het meest vervuld en ook bevrijd, omdat ik mijzelf daar voor het eerst toestond om negen maanden alleen maar met mijn werk bezig te zijn. Ik begon 's morgens te schrijven, vergat te eten en schrok om 5 uur bij wijze van spreken op. Ik zat in die flow en had dat als journalist nooit meegemaakt. Ik wil weer die euforie voelen, bijna

zoals mensen die high worden van het lopen, hè. Schrijven aan een boek heeft iets verslavends. Er is een spanningsboog die je in de journalistiek niet ervaart.'

Hoe heb je journalistiek en schrijverschap gecombineerd met je gezin?

'Ik zei daarnet *flauwkes* dat ik zelfstandig werd omdat ik niet makkelijk verlof zonder wedde kreeg. Wat natuurlijk ook meespeelde, was dat ik een zoon had, samen met een vrouw. Ik werd zwanger via kunstmatige inseminatie en dat was zo'n bewuste, doorgedreven keuze dat ik mijn werk daaraan wilde aanpassen en meer thuis wou zijn. Daardoor heb ik iets aangeboord wat ik daarvoor niet kende: mijn eigen baas zijn. Met alle repercussies van dien natuurlijk als ze je dan twee weken niet bellen. Het heeft mij ook de vrijheid gegeven om mijn kind te zien opgroeien. Dat was ook één van de motivaties om over moeders te schrijven. Ik ben zo blij dat ik mijn zoon heel veel heb gezien en dankbaar voor elke dag dat ik moeder voor hem mocht zijn. Het zou kunnen dat ik daardoor geen oorlogs-journaliste ben geworden die weken lang weg is, alhoewel, het zat ook niet echt in mij. Ik mag er niet aan denken dat ik lang mijn context zou moeten verlaten. Ik ben een huiselijk mens, ik ben graag op mijn grond, dat is de boerin in mij. En ik zag mijn kind graag opgroeien.'

Het is toch niet omdat je af en toe een week op reportage gaat dat je niet van je kind houdt en het niet ziet opgroeien? Zeker niet als het al op school zit.

'Nee, tuurlijk niet, dat is mijn invulling. Ik veroordeel hier in geen geval de journalisten die gezin en journalistiek combineren, maar *ik*, de persoon Marijke Libert, wou dat kind zien opgroeien en dat heeft niets te maken met de keuzes van anderen, die ik even valabel vind. Ik zou het niet graag hebben dat voor collega's zou blijken dat ik een dedain zou hebben voor journalisten die op reportage gaan of dat ik pleit voor het moederschap en thuis zitten, want de meeste van mijn vrienden zijn vrouwen en mannen die ouderschap en journalistiek perfect en probleemloos combineren.'

Ga je vanaf nu alleen maar romans schrijven?

'Nee, ik zal mijn tijd verdelen tussen boeken schrijven en de Bleekweide. Dat is een therapeutisch begeleidings- en expertisecentrum, opgericht door mijn vrouw Lut Celie, waar jong en oud terecht kunnen bij erkende psychotherapeuten. Er zijn nu zoveel projecten bijgekomen dat we het kleine vzw'tje moeten ombouwen tot een sociale onderneming, en daar zal ik me mee bezighouden. Lut en haar team kunnen dat niet meer behappen. Bovendien zou ik daar graag ook projecten opzetten. En om terug te komen op mijn afscheid van de journalistiek: ik heb altijd heel naïef geloofd dat ik met mijn journalistiek het verschil kon maken. Bij grote thema's kon ik dat: abortus, euthanasie — dat heeft de mensen soms wakker geschud. De laatste tijd had ik de indruk dat mijn journalistiek er niet meer toe deed. Dus waarom niet in dit project, dat hier letterlijk aan mijn voeten ligt, een beetje orde

scheppen en er mijn creativiteit op botvieren? Ik heb zowel het schrijven als het engagement nodig. Momenteel coach ik ook. Talent coaching noem ik het en daarin zit die drang nog om empathisch te interviewen, om dingen naar boven te halen, om met mensen die voor blokkades staan uit te zoeken hoe dat komt en hoe ze dat kunnen ombuigen.'

Hoe zie je de toekomst van bladen en kranten?

'Ik vraag me af of het mij nog interesseert om dat te weten. Op dit moment boeit de toekomst van de pers mij maar matig. Ik lees wel kranten, maar ik ga niet meer elke zaterdag om zo'n *pak* gazetten. Er heerst vandaag duidelijk chaos en verwarring in de pers en uit chaos kan natuurlijk ook iets nieuws ontstaan. Mijn bureau is heel chaotisch als ik aan een boek werk — dat is een ontploffing. Ik weet uit ervaring dat daaruit iets moois kan ontstaan, en ik vermoed dat het in de journalistiek

niet anders zal zijn. Onlangs vroeg iemand of ik geen bloemlezing van mijn beste stukken wilde publiceren. Waarom zou ik dat doen? Dat is oud nieuws. Toen ik begon in de journalistiek zei Paul Goossens: vandaag wordt de krant gelezen en morgen...'

... verpakken ze de vis erin.

'...of de patatenschillen. Toen we in het begin van mijn carrière terugkwamen van een reportage over een overstroming of zo moest ik in mijn eerste zin al schrijven: *gisteren*, *gisteren* is de Maas overstroomd, terwijl de modder op mijn botten nog nat was! Daar was ik toch even niet goed van. Het leek me toen al allemaal zo vergankelijk. Ik wil geen bundeling van mijn oud werk, laat mij maar rustig wegdeemsteren. Ik wil mijn energie steken in nieuwe boeken, niet in hetgeen al geschreven is. Dat is mooi geweest, maar geweest. Wat nog moet komen, is belangrijk.'

Verhalenmarkt

Pitch uw verhalen en krijg opdrachten op maat

Verhalenmarkt geeft freelance journalisten in een paar muisklikken toegang tot honderden kranten, tijdschriften, vakbladen en online media in Nederland en Vlaanderen.

Meer weten?
www.verhalenmarkt.be

ONDERZOEK LEGT FRUSTRATIE BLOOT OVER AL TE MAKKELIJKE VERALGEMENINGEN

Migrantenjongeren geven media de schuld van racisme

Uit twee recente onderzoeken blijkt dat jongeren, en migranten in het bijzonder, zich niet herkennen in het beeld dat de media over hen ophangen.

LUC VANHEERENTALS

Eerst het doctoraat dat Anna Berbers verdedigde aan het Instituut voor Mediastudies van de KU Leuven. Zij analyseerde de nieuwsberichten over Syriëstrijders die van maart 2012 tot oktober 2013 in Vlaamse en Nederlandse kranten verschenen en besprak de resultaten hiervan met Marokkaanse Belgen en Nederlanders. Berbers detecteerde in de berichtgeving over de Syriëstrijders vijf 'frames'. De twee meest voorkomende waren die van 'de terrorist' (de Syriëstrijder als de terrorist die niet loyaal is aan westerse waarden en een bedreiging vormt voor de samenleving) en 'het slachtoffer' (jongeren op zoek naar een houvast die slachtoffer worden van een ronselaar).

Kwamen het minst voor: frames waarin de islam geen rol speelt in het vertrek naar Syrië zoals 'de vrijheidsstrijder' (vertrek wegens morele verontwaardiging over het geweld dat burgers moeten doorstaan) en 'de avonturier' (reis op zoek naar spanning en avontuur). 'Het lijkt dus alsof de islam een grote rol speelt in het radicaliseringsproces en in veel gevallen een van de belangrijkste redenen is waarom jongeren vertrekken. De literatuur legt de oorzaak evenwel bij een aantal complexe processen, waarin verschil-

lende triggerfactoren op het jonge brein inwerken. Blootstelling aan de radicale islam is slechts één druppel in een overvolle emmer van problemen', aldus Berbers.

Benadrukken van afkomst

Uit haar gesprekken met Marokkaanse Belgen en Nederlanders bleek dat deze zich vreselijk storen aan het feit dat deze stukken 'vaak de afkomst van de ouders benadrukken en de islam vernoemen als de belangrijkste factor om naar Syrië vertrekken'. Voorts bleek dat deze stukken de omgang tussen autochtonen en allochtonen sterk in negatieve zin beïnvloeden. Tijdens de 'IS-dagen' – dagen dat alles in de media over IS gaat – voelen ze de verzuring en het racisme veel harder en moeten ze zich naar de buitenwereld voortdurend verantwoorden. Het racisme is volgens hen vooral het gevolg van de beeldvorming in de media.

Blootstelling aan radicale islam is maar één druppel in een overvolle emmer van problemen

Ook Berbers wijst met een beschuldigende vinger naar de media voor de vaststelling dat er in de huidige samenleving bij terrorisme bijna automatisch wordt gedacht aan 'de islam' en 'moslims'.

'Dit is een belangrijke oorzaak van frustratie voor de gewone moslim die niets met Syrië of radicale islam laat staan met terrorisme te maken heeft', aldus Berbers.

Berbers' conclusies stemmen overeen met de resultaten van het onderzoek

'rePresent' van StampMedia en het kenniscentrum Mediawijs, uitgevoerd door Julie De Smedt. 208 Antwerpse jongeren en 12 journalisten werden daarvoor ondervraagd. Ook bij deze jongeren was de frustratie groot dat personen met een migratieachtergrond nauwelijks een stem krijgen in het nieuws. Als ze al aan bod komen, is het in een negatieve context.

Cultuur en identiteit

De ondervraagde jongeren hebben onder meer kritiek op 'de voortdurende generalisering'. Terwijl het nieuwsfeit handelt over één specifiek persoon met een migratieachtergrond of één negatieve gebeurtenis waarbij een moslim betrokken is, wordt geregeld een volledige gemeenschap geïmpliceerd. 'De berichtgeving heeft ook een effect op hoe ze naar zichzelf kijken. Voor moslimjongeren is religie immers vaak een belangrijk deel van hun leven, cultuur en identiteit. De media framen deze nieuwsfeiten bovendien in een wij-zijverhouding', aldus De Smedt.

De jongeren verklaren een en ander door erop te wijzen dat de Vlaamse media grotendeels 'blank' en van Belgische oorsprong zijn. De Smedt raadt journalisten aan om 'migrantenjongeren ook eens te interviewen over zaken zoals milieu en niet steeds over religie of over hun migratieachtergrond'.

Journalisten wordt opgeroepen hun netwerk uit te breiden, met jongeren te spreken in plaats van over hen te spreken, nuance en balans in elk nieuwsitem te integreren, online duiding aan te bieden, te stoppen met veralgemenen en oplossingen aan te bieden.

ONZE NIEUWE WEBSITE

ACTUELER, MOOIER EN GEBRUIKSVRIENDELIJKER

Een jaar geleden kreeg het VVJ-vakblad 'De Journalist' al een **make-over**. Het magazine verschijnt nog om de twee maanden, maar biedt meer achtergrond, interviews en service dan voordien.

Tegelijk besliste het VVJ-bestuur om ook de website op te waarderen. Hij moet sneller inspelen op **nieuwigheden in de sector** en overzichtelijker zijn. Parallel hiermee wil de VVJ ook meer info leveren via **sociale media**.

De VVJ-site is – zoals weleer – voor het grootste deel een open, publiek website. Net zoals haar zustersite Journalistenloket.be, die een documentaire gidsfunctie heeft met betrekking tot werken als journalist. Welbepaalde informatie blijft weliswaar voorbehouden voor VVJ-leden. Die krijgen bij aanvang van hun lidmaatschap de gepaste toegangscodes.

De focus van onze website blijft dezelfde: correct en **helder informeren** over wat er leeft in de boeiende biotoop van journalistiek en nieuwsmidia. En ook bij de beroepsunie VVJ natuurlijk.

Bedenkingen of suggesties?

Altijd welkom op het **VVJ-secretariaat via info@journalist.be**.

Adverteren kan ook: zie de site voor de modaliteiten.

VAN 'GEVAARLIJKE GEK' TOT 'VROUW MET HANDEN IN HET HAAR'

Berichten over geestelijke gezondheid: meer nuance graag

De Koning Boudewijnstichting vraagt aandacht voor de beeldvorming over geestelijke gezondheid, en formuleert ook precieze aanbevelingen voor journalisten (zie de brochure in bijlage bij dit nummer). Wij spraken met Baldwin Van Gorp, professor Journalistiek aan het Instituut voor Mediastudies van de KU Leuven, die de campagne wetenschappelijk begeleidt.

Hoe berichten we over personen met psychische problemen? De Code van de Raad voor de Journalistiek biedt een beetje houvast: 'De journalist respecteert het privéleven' en 'gaat in het bijzonder omzichtig om met mensen in een maatschappelijk kwetsbare positie'. Maar heel concreet is dat niet.

Het Instituut voor Mediastudies deed uitvoerig onderzoek naar de wijze waarop Belgische media rapporteren over psychische aandoeningen, en de conclusie is dat daarbij voortdurend en ook eenzijdig wordt 'geframed'.

Psychische aandoeningen krijgen niet de veelzijdige aandacht die ze verdienen, zeggen jullie.

Professor Van Gorp: 'De helft van de Vlamingen geeft aan nu of in het verleden met een psychisch probleem te maken te hebben gehad, en dat psychisch lijden kan heel veel verschillende vormen aannemen. Die vaststellingen impliceren dat de beeldvorming rond psychische aandoeningen de nodige nuances verdient. Toch zien we heel wat stereotiepe beelden opduiken, gaande van 'de gevaarlijke gek' tot de clichéfoto's van vrouwen die voorovergebogen met de handen in het haar zitten. Deze laatste suggereren dat

psychische problemen typisch iets voor vrouwen zijn én dat ze bij de pakken blijven neerzitten.'

Jullie maken een onderscheid tussen problematiserende frames - zoals: 'dat krijg je nu eenmaal met zwakke figuren' - en deproblematiserende counterframes, genre: 'meer mensen dan we denken hebben hier mee te maken'. Volgens jullie studie komen beide types wel in ongeveer gelijke mate in de media voor.

'In een aselechte steekproef uit 2015 kwamen de deproblematiserende counterframes zelfs in iets meer dan de helft van de ruim duizend artikelen voor. Het is maar hoe je het bekijkt, maar dit betekent dat bijna de helft wél een problematiserend beeld van psychische problemen neerzet. De twee meest voorkomende frames zijn bovendien potentieel stigmatiserend. Vooreerst is er wat wij 'de zwakste schakel' noemen: mensen die niet meer meekunnen door inherente, psychische gebreken, zoals het niet bestand zijn tegen stress. Ten tweede is er de verslaggeving die inspeelt op angstgevoelens, bijvoorbeeld met een titel als *Schizofreen onthoofdt moeder met bijl.* De pers besteedt logischerwijs veel aandacht aan uitzonderlijke en buitengewone situaties. In dit geval

heeft dat echter een impact op de perceptie die in de samenleving leeft over mensen met een psychische stoornis. Natuurlijk, mensen met een psychische problematiek kunnen gevaarlijk zijn voor zichzelf en hun omgeving, maar wie moet bang zijn voor wie? Ik kan me heel goed voorstellen dat mensen met een psychische aandoening ook bang zijn voor hoe de samenleving op hen reageert.'

Het onderzoek leerde nog dat Nederlandstalige kranten en magazines veelzijdiger berichten over psychische aandoeningen dan Franstalige. Is daar een verklaring voor?

'Die verklaring ligt wellicht in het grotere aantal persoonlijke getuigenissen van personen met een psychische aandoening in de Nederlandstalige pers. Er is ook een aanzienlijk aantal Bekende Vlamingen dat vrijuit over een psychische problematiek vertelt. Dat is iets wat in Franstalig België minder gebeurt. Zo'n persoonlijk verhaal heeft als gevolg dat

er meerdere perspectieven of frames aan bod komen, tot drie keer meer dan in artikelen waarin geen getuigenis is opgenomen. Meerdere frames binnen één artikel resulteren per definitie in een genuanceerder en evenwichtiger beeld. Voor journalisten kan dat een argument zijn om vaker persoonlijke getuigenissen op te nemen.'

Persoonlijke verhalen bieden vaak een genuanceerder beeld

Jullie finale aanbeveling is: over personen met psychische problemen wordt best veelzijdiger bericht dan nu het geval is. Welke (counter-) frames verdienen daarbij bijzondere aandacht?

'In dertien procent van de onderzochte artikelen wordt gesuggereerd dat een psychische aandoening iets is als 'een monster', door formuleringen te gebruiken die aangeven dat een psychische aandoening 'bekampt' moet worden, dat men ermee 'worstelt' maar de 'strijd' niet opgeeft, enzovoort. Een psychische aandoening gaat vaak gepaard met een laag zelfbeeld en in combinatie met die strijdmetafoor gaat men mogelijk zichzelf als de vijand zien. Als alternatief stellen we voor om de metafoor van 'de ongenode gast' voor ogen te houden: een psychische aandoening komt zomaar iemands leven binnengewandeld en vertegenwoordigt een last waarmee men moet leren omgaan. Men kan de hoop koesteren dat men van die 'gast' ooit weer verlost geraakt, maar dat zal enige flexibiliteit vergen. Dit counterframe geeft aan dat men van een psychische aandoening eerder zal herstellen dan echt genezen. Voor je het goed en wel beseft, staat ze namelijk weer voor je deur.' (PD)

Beslissingen van de Raad voor de Journalistiek

DOSSIER 2017/11

Profiefoto van Facebook gehaald

KLAGER: Bouchrika
TEGEN: *Het Nieuwsblad*
UITSPRAAK: De klacht is gegrond.

FEITEN

Het artikel gaat over de aanranding van klaagster na een picknick met vriendinnen in een park in Gent, waarbij – behalve haar vriendin – niemand te hulp kwam. Klaagster uit daarover haar verbazing en een psycholoog legt uit hoe dat komt. Het artikel verwijst ook naar de column die klaagster naar aanleiding van de aanranding schreef op *Knack.be*. In de krant benadrukt ze dat die column geen getuigenis was over aanranding of geweld, maar een oproep om feiten niet te minimaliseren en ermee naar buiten te komen.

KLACHT

Klaagster is boos omdat de krant een privéfoto van haar Facebookprofiel heeft genomen en die zonder haar toestemming heeft gepubliceerd. Ze had geweigerd dat er een fotograaf aan huis zou komen en gezegd dat ze liever geen foto wou. Na aandringen bezorgde ze toch twee foto's van een groep vrouwen bij de picknick in het park. Maar de krant haalde via een kennis zonder toestemming een foto van haar Facebookprofiel en plaatste die centraal in het artikel.

Dat er ook bij haar blog op *Knack.be* een foto stond en dat ze een interview gaf in een talkshow op tv, vindt klaagster geen argument. De foto op *Knack.be* was een kleine thumbnail en haar getuigenis op tv diende om recht te trekken wat er verkeerd was gegaan in *Het Nieuwsblad* en om haar column op *Knack.be* correct te duiden.

VERWEER

Het Nieuwsblad zegt dat klaagster had ingestemd met het gebruik van een foto en twee foto's had overgemaakt aan de journalist. Maar die waren onbruikbaar vanwege hun technische kwaliteit, en vooral omdat er nog acht andere vrouwen opstonden, die geen toestemming hadden gegeven om in de betrokken context te worden afgebeeld.

De krant wijst er ook op dat klaagster haar aanranding zelf publiek maakte via haar blog op *Knack.be* en dat ze geen bezwaar maakte tegen het artikel, waaraan ze zelf meewerkte en waarvoor ze twee foto's bezorgde. De krant betwist dat klaagster op geen enkele manier in beeld wilde komen. Op *Knack.be* stond ook een foto en enkele dagen na het artikel was ze te gast in een talkshow op tv.

BESLISSING

Klaagster had duidelijk laten weten dat ze liever geen foto in de krant wou, ook al had ze een interview gegeven. Op aandringen van de krant heeft ze toch twee groepsfoto's doorgegeven die publiek op Instagram waren verschenen. De krant heeft geoordeeld dat die foto's niet bruikbaar waren, en heeft via een kennis

een individuele portretfoto van een voor het publiek afgesloten Facebookpost van klaagster gehaald. De redactie heeft klaagster daarover niet ingelicht en geen toestemming gevraagd, ondanks de contacten die er tussen beide partijen waren. De groepsfoto's en de portretfoto zijn ook heel verschillend van karakter. De Raad is daarom van oordeel dat de redactie niet loyaal gehandeld heeft bij het verkrijgen van de gepubliceerde foto, zoals bepaald in artikel 15 van de code. Er was geen gewichtig maatschappelijk belang dat het gebruik zonder toestemming van deze foto van een voor het publiek afgesloten Facebookpost kon rechtvaardigen, zoals bepaald in de richtlijn bij artikel 22 over het gebruik van materiaal van sociale media.

De klacht is daarom gegrond.

DOSSIER 2017/12

Jongeren Info Life wil niet 'antiabortus' worden genoemd

KLAGER: Jongeren Info Life
TEGEN: *De Morgen* en *DeMorgen.be*
UITSPRAAK: De klacht is ongegrond.

FEITEN

Het artikel gaat over lessen seksuele opvoeding door Jongeren Info Life (JIL) op het KTA in Edegem en de beslissing van de schooldirectie en het bestuur van het Gemeenschapsonderwijs om die lessen stop te zetten. Het noemt Jongeren Info Life een antiabortusorganisatie die op de zwarte lijst van Sensoa staat. In het artikel komen de standpunten van de schooldirectie, de afgevaardigd bestuurder van het Gemeenschapsonderwijs, onderzoekster Joke Vandamme, Vlaams Parlementslid Elisabeth Meuleman, Vlaams minister Onderwijs Crevits en JIL zelf aan bod.

JIL zegt dat de betrokken les niet voldeed aan de eigen standaarden, maar dat de school in het verleden altijd tevreden was over de lessen. Volgens het artikel omschrijft de woordvoester JIL als 'prolife'. Ze zegt: 'Wij willen vrouwen ondersteunen en helpen om voor het leven te kiezen. Maar we zullen haar blijven respecteren, ook als ze een andere keuze maakt. In onze ogen heeft een vrouw vaak geen keuzevrijheid, in die zin dat alleen abortus een optie lijkt'. In een apart kaderstuk voegt de krant toe dat JIL zichzelf niet ziet als een antiabortusorganisatie.

KLACHT

Klager noemt het artikel propagandistisch. Het is gebouwd op veronderstellingen, veralgemeningen en onjuiste uitspraken en hangt een onbetrouwbaar beeld op van JIL, waardoor de organisatie imago- en financiële schade geleden heeft. Zo mag JIL geen lessen meer geven in het Gemeenschapsonderwijs. De journalist vertrekt van het standpunt van Vlaams Parlementslid Elisabeth Meuleman, die vindt dat bepaalde organisaties niet welkom zijn in het Gemeenschapsonderwijs. Hij schrijft dat JIL niet-objectieve en twijfelachtige informatie verspreidt, maar maakt niet duidelijk waarover het gaat en heeft het niet gecheckt. De journalist keurt de lessen a priori af door JIL een antiabortusorganisatie te noe-

men en zo het artikel te framen. Antiabortus is een zwaar beladen term, terwijl JIL binnen de letter van de abortuswet werkt. JIL komt op voor het leven en gaat ervan uit dat het ongeboren leven vanaf het begin beschermwaardig is. Het moedigt vrouwen niet aan om abortus te plegen en vindt dat er vrouwen zijn die te snel voor abortus kiezen. Maar JIL respecteert in zijn lessen de meningsvrijheid en distantieert zich van intimiderende methodes tegenover vrouwen die een abortus wensen.

Volgens het artikel voldoen de lessen van JIL niet aan de kwaliteitscriteria van goede relationele en seksuele vorming, maar de journalist verzwijgt dat die criteria niet komen van het ministerie van onderwijs, maar van Sensoa. JIL beroept zich op de methodieken van de Nederlandse organisatie Siriz, die lessen geeft om jongeren bewust en weerbaar te maken op het gebied van seksualiteit, relaties, onbedoelde zwangerschap en de waarde van menselijk leven. JIL geeft toe dat de ene les in Edegem niet voldeed aan de eigen standaarden, maar de school heeft in het verleden de kwaliteit en neutraliteit van de lessen herhaaldelijk bevestigd.

De journalist haalt andere bronnen aan om de legitimiteit van JIL te ondermijnen, maar dat zijn geen primaire bronnen. Hij verwijst naar onderzoekster Joke Vandamme, maar verzwijgt dat zij lid is van de algemene vergadering van Sensoa, dat werkt vanuit een andere visie.

De krant uit ongegronde verdachtmakingen door te suggereren dat er een zwarte lijst van organisaties bestaat waarmee scholen niet mogen samenwerken, maar dat is een lijst van Sensoa, niet van het ministerie van Onderwijs. Ze bevat organisaties waarmee Sensoa zelf niet samenwerkt.

De Morgen schrijft ook dat organisaties scholen soms om de tuin leiden en wekt de indruk dat ook JIL dat doet, maar JIL heeft nog nooit lessen gegeven zonder medeweten van de directie.

Vlaams Parlementslid Meuleman suggereert dat de minister van onderwijs betreurt dat JIL de lessen gegeven heeft, maar dat heeft de minister niet gezegd. Zij heeft alleen opgeroepen om uit te kijken met organisaties die vanuit een andere visie vertrekken. Volgens klager verwacht Meuleman Jongeren Info Life overigens met een andere organisatie, Youth for Life.

JIL vindt dat het geen loyaal wederhoor heeft gekregen. De journalist heeft uitgebreid met de woordvoerder gebeld, maar het artikel geeft dat gesprek niet loyaal en niet volledig weer. De woordvoerder geeft toe dat ze in het artikel correct geciteerd wordt, maar ze had veel meer gezegd dan dat.

VERWEER

De Morgen noemt het artikel een correcte weergave van de gebeurtenissen in het KTA van Edegem en van de manier waarop JIL door academici gesitueerd wordt. De vraag of JIL een 'antiabortus' dan wel een 'prolife' organisatie is, is een louter semantische discussie. JIL focust in zijn klacht op zijn eigen werking en vormingsaanbod, maar daarover gaat het niet. Het artikel gaat over het incident in het KTA van Edegem en de reacties daarop.

Volgens de krant zijn de bronnen goed gedocumenteerd en weergegeven. Voor de zwarte lijst verwijst ze naar de website van Sensoa en naar mailverkeer met het kabinet van de minister van Onderwijs. Waar de journalist schrijft dat de lessen van JIL niet voldoen aan de kwaliteitscriteria, is het duidelijk dat het gaat om de inschatting van Sensoa. Feiten, standpunten en duiding zijn duidelijk gescheiden.

Zo geeft de krant ook de bevindingen van onderzoekster JokeVan-

damme weer in een apart kaderstuk. Vandamme maakte een doctoraat over zwangerschapsafbreking, werkte mee aan een onderzoek naar seksualiteitsbeleving en analyseerde in 2016 een affichecampagne van JIL. Zij besluit dat JIL antiabortusboodschappen verspreidt. Een journalist mag zich op dat onderzoek beroepen. De journalist geeft weer waarop hij zich baseert en heeft ook de website van JIL onderzocht. Het is bovendien denigrerend dat JIL de wetenschappelijke integriteit van Vandamme in twijfel trekt omdat ze in de algemene vergadering van Sensoa zit.

Ook de commentaren op de flyers en websites van JIL komen niet van de journalist, maar van de afgevaardigd bestuurder van het Gemeenschapsonderwijs en van Vandamme. Dat blijkt duidelijk uit de manier waarop ze worden geciteerd of geparafraseerd en uit het bijhorende kaderstuk. Hetzelfde geldt voor de standpunten van Vlaams Parlementslid Meuleman en minister van onderwijs Crevits.

De Morgen schrijft niet dat JIL scholen misleidt, maar dat in het verleden scholen soms om de tuin geleid werden, terwijl in dit geval de directeur op de hoogte was en bovendien tevreden was over de vroegere lessen van JIL.

Klager beweert dat het artikel JIL a priori afkeurt, maar toont dat nergens aan. De woordvoerder heeft overigens uitgebreid de kans gekregen om te reageren. Ze heeft zelf gezegd dat de les in Edegem niet voldeed aan de standaarden. Dat ze niet op alle andere geïnterviewden heeft kunnen reageren, is normaal.

Er is geen verwarring tussen Jongeren Info Life en Youth for Life, dat nergens in het artikel vermeld wordt.

JIL beweert dat het artikel schade berokkend heeft omdat het geen lessen meer mag geven in het Gemeenschapsonderwijs, maar dat kan niet kloppen. Het bestuur van GO! had al twee dagen voor de publicatie van het artikel beslist om JIL te weren.

BESLISSING

De aanleiding voor het artikel is het dispuut over een les van JIL in het KTA van Edegem. De journalist heeft daarover verschillende bronnen gecontacteerd en geeft hun standpunten correct weer. De context, de citaten en parafrazeringen en het bijhorende kaderstuk maken duidelijk wie aan het woord is of op welke bron de journalist zich baseert.

Dat geldt ook voor de passages over de zwarte lijst van Sensoa en de antiabortus boodschappen van JIL.

Het artikel laat de woordvoerder van JIL aan het woord, die bevestigt dat ze correct geciteerd is. Dat haar volledige interview niet is weergegeven, is normaal in het kader van een artikel over een concreet voorval met verschillende geïnterviewden.

De journalist noemt JIL een antiabortusorganisatie. Hij baseert zich op het oordeel van wetenschapster Joke Vandamme over flyers en de website van de organisatie. In het artikel zegt de woordvoerder van JIL dat JIL vrouwen wil ondersteunen en helpen om voor het leven te kiezen, een citaat dat ze niet betwist en een standpunt dat bevestigd wordt in de missie van JIL op de website van de organisatie, die als eerste punt vermeldt dat JIL tot doel heeft om op te komen voor de beschermwaardigheid van het ongeboren menselijk leven vanaf de bevruchting.

Op basis van die elementen is de Raad van oordeel dat het journalistiek geoorloofd is om JIL een antiabortusorganisatie te noemen.

De klacht is daarom ongegrond.

DOSSIER 2017/13

Carnavalvereniging klaagt over 'tactloze' journalist

KLAGER: Carnavalraad Zottegem
TEGEN: *Het Laatste Nieuws*
UITSPRAAK: De klacht is ongegrond.

FEITEN

Het artikel gaat over de verkiezing van prins carnaval in Zottegem en een dodelijk ongeval na het overwinningfeest, waarbij de oom van de nieuwe prins, die het feest had bijgewoond, om het leven kwam. De journalist vertelt wat er is gebeurd en beschrijft het verloop van de persconferentie daags nadien, met de voorstelling van de nieuwe prins. Volgens het artikel noemden de organisatoren het de beste verkiezing in jaren, maar barstte de pas verkozen prins in tranen uit omdat ze naar eigen zeggen al twee dagen van de ene emotie in de andere was beland.

KLACHT

De Carnavalraad zegt dat de journalist tijdens de persvoorstelling van de nieuwe prins unfair gehandeld heeft en dat zijn artikel de Carnavalraad en de prins in een slecht daglicht stelt.

De Carnavalraad had gevraagd om tijdens de persvoorstelling geen vragen te stellen aan de nieuwe prins over de dood van haar oom, omdat ze het emotioneel te moeilijk had en omdat sommige organisatoren nog maar pas op de hoogte waren. Maar de journalist stelde zijn vraag toch. Daardoor barstte de prins in tranen uit en werd de persvoorstelling stopgezet. Klager noemt de vraag tactloos en irrelevant. Volgens de Carnavalraad klopt ook het artikel niet. De journalist schrijft dat de nieuwe prins op de persvoorstelling met lood in de schoenen binnenkwam en in tranen uitbarstte, terwijl ze pas begon te wenen nadat hij zijn vraag had gesteld. Hij schrijft ook dat de Carnavalraad na de persvoorstelling verder ging feesten, maar ook dat is fout. De Carnavalraad erkent dat hij de persconferentie beter had uitgesteld en zegt dat hij dat zeker zou gedaan hebben, als hij vroeger op de hoogte was geweest van het overlijden van de oom van de nieuwe prins.

VERWEER

De krant noemt de vraag van de journalist en de inhoud van het artikel relevant en correct. De journalist woonde het overwinningfeest van de prins bij en had alle informatie. Daarom was hij niet van plan om naar de persvoorstelling te gaan, maar hij ging toch vanwege het dodelijke ongeval van de oom. Nog voor het begin van de persconferentie verwittigde hij de organisatoren dat hij aan de prins een reactie zou vragen op de dood van haar oom, omdat de vraag in de gegeven omstandigheden relevant was. De nieuwe prins antwoordde dat ze al twee dagen van de ene emotie in de andere belandde en begon dan te wenen. Daarop dankten de organisatoren om het feestje te verpesten en sloten ze de persconferentie af. Volgens de krant geeft het artikel het optreden van de prins correct weer en kloppen ook de citaten over het verderzetten van het feestje.

De krant besluit dat de Carnavalraad de persvoorstelling beter had afgelast of had toegelicht hoe hij de nieuwe prins, gezien de omstandigheden, zou ondersteunen.

BESLISSING

De versie van klager en *Het Laatste Nieuws* over het verloop van de persconferentie en het verder feesten bij de inhuldiging van de kerstverlichting lopen uiteen. De Raad kan niet uitmaken of die

elementen correct zijn weergegeven. De Raad is wel van oordeel dat de vraag over het overlijden van de oom van Joyce Eeckhoudt journalistiek relevant was en dat de journalist het recht had om de vraag te stellen. De oom was aanwezig op het overwinningfeest en verongelukte op weg naar huis. In die omstandigheden was het verantwoord om Eeckhoudt om een reactie te vragen. De journalist heeft de organisatoren van de persconferentie bovendien vooraf gezegd dat hij zijn vraag zou stellen, en hij heeft de reactie van Eeckhoudt correct weergegeven. Haar geciteerde antwoord wordt door klager niet betwist.

De klacht is daarom ongegrond.

DOSSIER 2017/14

Geen initialen, maar toch herkenbaar?

KLAGER: X

TEGEN: *Het Laatste Nieuws* en *HLN.be*
UITSPRAAK: De klacht is ongegrond.

FEITEN

Het artikel gaat over de rechtszaak tegen een jongeman die zich moest verantwoorden omdat hij aan een schoolpoort van in zijn auto zijn geslachtsdelen toonde aan voorbijgangers, onder wie minderjarigen. Het artikel noemt geen naam of initialen, maar vermeldt wel leeftijd en woonplaats, de stad waar het voorval zich voordeed en dat de man redder geweest was in een zwembad. Volgens het artikel verklaarde de man aan de rechter dat hij zijn studies hervat had en opnieuw een vaste relatie heeft.

KLACHT

Klager zegt dat het artikel hem herkenbaar maakt. Op vraag van zijn advocaat noemde de journalist geen naam of initialen, maar het artikel vermeldde wel zijn leeftijd, woonplaats, vorige werk, de hervatting van zijn studies en het feit dat hij opnieuw een vaste vriendin heeft. Vrienden en familie kwamen zo te weten dat het over hem ging. Klager erkent dat hij en zijn advocaat een deel van de informatie zelf hebben vermeld tijdens de rechtszitting, maar dat maakte deel uit van de verdediging.

VERWEER

De krant noemt het artikel een correcte weergave van de rechtszitting met respect voor de rechten van klager. De rechtszitting was publiek en de aangeklaagde feiten zijn onbetwistbaar aanstootgevend. De journalist is zeer selectief geweest met de vermelding van persoonlijke gegevens. Leeftijd, leefomgeving en eerdere tewerkstelling zijn relevant in het licht van de aangeklaagde feiten. De hervatting van zijn studies en zijn nieuwe relatie heeft klager zelf aangebracht tijdens de rechtszitting.

BESLISSING

De Raad is van oordeel dat de journalist geen beroepsethische fout heeft gemaakt. Wat de identiteit van de verdachte betreft, geeft hij geen naam of initialen, maar enkel leeftijd en woonplaats. De vermelding dat klager eerder redder was in een zwembad, kan relevant zijn in het licht van de aangeklaagde feiten. En de gegevens over de hervatting van zijn studies en zijn nieuwe relatie heeft klager of zijn advocaat zelf aan bod gebracht tijdens de publieke rechtszitting. De Raad is dan ook van oordeel dat het artikel strookt met de richtlijn bij artikel 23 van de code over identificatie in gerechtelijke context. De klacht is daarom ongegrond.

AVBB NODIGT UIT

FILMGALA

VAN DE BELGISCHE PERS

DONDERDAG

12

OKTOBER 2017

19U30, CULTUREEL CENTRUM SINT-PIETERS-WOLUWE

De AVBB (VVJ & AJP) nodigt haar leden uit op het jaarlijkse Filmgala van de Belgische Pers. Dit jaar trakteren we u op 'Au revoir là-haut' van Albert Dupontel.

Dit intrigerende verhaal dompelt ons onder in het Frankrijk van na de Eerste Wereldoorlog en volgt twee ex-soldaten die hun plaats in de maatschappij trachten terug te vinden. Profiterend van de sfeer van patriottisme verzinnen ze een uitgekende zwendel met oorlogsgraven.

De film is een adaptatie van de roman van Pierre Lemaitre, die heel wat literaire prijzen won.

**HET FILMGALA IS GRATIS VOOR ALLE VVJ-LEDEN.
GRAAG VOORAF INSCHRIJVEN VIA [INFO@JOURNALIST.BE](mailto:info@journalist.be).**

De Journalist gaat op bezoek bij gewezen collega's, die de journalistiek bewust vaarwel zegden. Wat dreef hen daartoe en hoe vergaat het hen? En hoe kijken zij vandaag naar ons métier?

**'Ik vertel nog
altijd verhalen,
maar nu over wijn'**

Mijn uitstap uit de journalistiek was geen negatieve keuze. In 2009 besliste ik om twee jaar halfzijdse loopbaanonderbreking te nemen. Ik was toen bij persagentschap *Belga* in dienst als redactiechef. Tot mijn verbijstering was er in Leuven nog geen enkele wijnbar. Met loopbaanonderbreking heb je natuurlijk iets om op terug te vallen en ik wilde nagaan of mijn idee uitvoerbaar was. In de wijnwereld zie je soms overdreven prijzen, maar wij trachten redelijk te blijven. Het succes was groter dan verwacht. Na twee jaar in bijberoep heb ik dan de beslissing genomen om de sprong te wagen en voltijds zelfstandige te worden. Vroeger, zowel bij *Het Laatste Nieuws* als bij *Belga*, heb ik heel wat zelfstandige medewerkers gecoacht en hen op het hart gedrukt dat het wel zou lukken als ze het maar graag genoeg wilden en goed hun best deden. Maar toen ik uiteindelijk zelf in het diepe sprong, was het toch even schrikken.'

'Ik heb altijd graag en veel gewerkt. Nu sta ik er wel vaak alleen voor. Als mijn laptop het begeeft, kan ik geen helpdesk bellen. Ik moet zelf mijn administratie doen en mijn voorraad bijhouden. Ik moet zelf zorgen dat mijn zaak wordt gepoetst. Als ik een fout maak, weet ik dat ik ze zélf heb gemaakt. In het begin is dat zeer confronterend.'

'Op het vlak van levenskwaliteit zijn beide jobs aan de onregelmatige kant. Journalistiek is geen nine-to-five-job, maar als mijn wijnbar tot 22u open is, staan de klanten ook niet om 21u59 al mooi buiten. Gelukkig is mijn echtgenote fulltime journaliste en kan zij goed omgaan met mijn onregelmatige werktijden. Omdat het mijn eigen zaak is, reken ik ook niet. Ik doe mijn job zeer graag en sta niet stil bij de uren. Ook al zijn we het hobbystadium intussen wel voorbij. We hebben een bijkomend pand in gebruik kunnen nemen, en zijn daar nu met een wijnbistro gestart. Zo heb ik nu plots een sommelier, kok, zaalmedewerker en afwasser in loondienst. Ik voel me verantwoordelijk voor die mensen. Dat is een nieuwe stap die ook weer wat angst inboezemt, want voordien was ik alleen voor mezelf verantwoordelijk.'

'Toen ik bij *Belga* vertrok, werd er overgeschakeld op veel snellere internetjournalistiek en posts op sociale media. Er moest niet zozeer meer inhoud zijn, als er maar meer output was. Bij zowat alle media heeft het digitale enorm aan belang gewonnen.'

'Nu ik zelf een nieuwsconsument ben geworden, verneem ik het nieuws pas 's avonds. Ik laat het allemaal op mij afkomen en filter de informatie die ik

wil krijgen. Het nieuws over horeca en wijn bijvoorbeeld volg ik op de voet. Ik denk dat de meeste mensen ook intelligent genoeg zijn om selecties te maken. Toch is het voor nieuwsconsumenten moeilijker geworden om lijnen te trekken. Er is zo'n overaanbod dat ook ik soms de puzzelstukjes echt bij elkaar moet zoeken. Als journalist ben je natuurlijk sneller mee. Mijn gouden raad blijft wel om journalistiek gescheiden te houden van de pure commercie. In nogal wat magazines kom ik tegenwoordig artikels tegen waar vroeger 'publireportage' zou hebben bijgestaan. De lezer weet het niet altijd meer, en ook ik vraag me soms af: is dit betaald? Dat is elke journalistieke deontologie voorbij. Ik begrijp ergens wel dat men op die kar springt, maar toch moet men het onderscheid heel duidelijk blijven maken.'

'Ik denk nog zo'n tien à twaalf jaar verder te doen met mijn zaak. Ik heb mensen in dienst die ik blindelings vertrouw. Dat is de basis. Vertrouwen is nodig, want alleen red je het niet. Daarna mag een gelijkgestemde mijn persoonlijk project voortzetten. Iemand heeft me ooit gezegd dat ik eigenlijk nog altijd hetzelfde doe als toen, namelijk verhalen vertellen. Alleen zijn het nu verhalen over wijn.'

Opgetekend door Sandra Nobels

STÉPHANE GODFROID

VROEGER

Belga, Magazine Genieten, Het Laatste Nieuws

NU

uitbater van wijnbar, -handel en -bistro Convento in Leuven

© Tim Coppens

LEZERSBRIEF

Davy Coolen

Hoezo, vaderschap en journalistiek zijn onverenigbaar?

Davy Coolen (40), eindredacteur bij 'Knack', ergert zich aan uitspraken van Pascal Weiss ('Het Nieuwsblad') en Jan Segers ('Het Laatste Nieuws') in vorige edities.

In *De Journalist 208* vraagt Monica Moritz aan Pascal Weiss, hoofdredacteur van *Het Nieuwsblad*, hoe hij en zijn vrouw, die bij diezelfde krant chef van het magazine en de weekendbijlage is, hun job met een gezinsleven combineren. Weiss geeft toe dat het vooral lukt dankzij zijn wederhelft. En hij zegt: 'Het klopt dat ik mijn kinderen niet zo vaak zie als veel andere vaders, maar zijn dat daarom per definitie betere vaders? Hele generaties kinderen zijn opgegroeid tot evenwichtige, succesvolle volwassenen zonder dat alom aanwezige ouders hen bij het handje hielden.'

Daarin eechoot het antwoord door dat Jan Segers, commentator bij *Het Laatste Nieuws*, in *De Journalist 206* op dezelfde vraag gaf. 'Er zitten blinde vlekken in mijn herinneringen aan de eerste jaren van mijn kinderen. (...) Jongeren vinden zoiets vandaag problematisch, maar vroeger was dat redelijk vanzelfsprekend.'

Bij beide antwoorden was mijn eerste gedachte: 'Welk jaar is het?' Nee, aanwezige vaders zijn niet 'per definitie' betere vaders. Maar uit langetermijnonderzoek, waarover *Het Nieuwsblad* en *Het Laatste Nieuws* ongetwijfeld al bericht hebben, is ondertussen wel genoegzaam gebleken dat kinderen van wie beide ouders diverse rollen vervullen – die van verzorger, beschermer, metgezel, (moreel) voorbeeld, kostwinner... – het beter doen op school en, later, op de arbeidsmarkt. Vaderbetrokkenheid beïnvloedt de cognitieve, emotionele, sociale en fysieke ontwikkeling van kinderen niet alleen positief, ze is ook bevorderlijk voor een gelijke samenleving. 'Als kinderen vandaag zien dat hun vaders en moeders het huishouden en de kindzorg gelijk verdelen,' zei professor Ignace Glorieux van de Vrije Universiteit Brussel vorig jaar in *Knack*, 'dan zullen ze dat later hopelijk ook doen.'

Dat uitgerekend journalisten in de positie van Weiss en Segers zo'n ouderwets aandoende kijk lijken te hebben op zo'n prangend actuele kwestie, stemt me triest. **Welke boodschap geef je daarmee aan de aanstormende talenten die dit blad lezen?**

Ik ben dit voorjaar vader geworden. Ik ben eindredacteur bij *Knack*, ik doe mijn werk met hart en ziel, ook op onmogelijke uren. Tegelijk sta ik erop om het huishouden méé te runnen met mijn vriendin, om méé te zorgen voor mijn dochter. Dat vereist soms meer kunst- en vliegwerk dan me lief is. Maar als ik dat er niet voor overhad, zou ik niet voor het vaderschap gekozen hebben. En zou ik niet voor de journalistiek blijven kiezen.

Ik ben niet de enige. Ik zie veel vaderende journalisten wegen zoeken om de gelijkheid die ze in en tussen de regels van hun stukken belijden ook in de praktijk brengen. Dat je aan gedreven journalistiek kunt doen zonder in je gezin aan de zijlijn te gaan staan, bewijzen zij dag en nacht.

Onder embargo

Humo moet een artikel dat het op 10 april publiceerde over Kazachgate niet van de website halen. Dat besliste een Brusselse rechter half juli, na een kort geding van de Rus **Patokh Chodiev**, de spilfiguur in het schandaal. Het gewraakte artikel is een interview met kamerlid **Dirk Van der Maelen** (sp.a), voorzitter van de parlementaire onderzoekscommissie over de mysterieuze totstandkoming van de Belgische 'afkoopwet' uit 2011. Met dank aan Belgische politici zou Chodiev de stemming van die wet hebben geforceerd, om zo zelf een strafrechtelijke vervolging af te kopen.

De Rus stoorde zich aan de 'lasterlijke' toon van de titel ('*Wie bestelde de wet voor miljardair-crimineel Chodiev?*'), de intro bij het interview en de gestelde vragen. Per dag dat het artikel op www.humo.be zou blijven staan, eiste hij een schadevergoeding van **10.000 euro**. De Brusselse kortgedingrechter Thiery verwierp de klacht over de hele lijn. De berichtgeving is wel degelijk gefundeerd en van een schending van het vermoeden van onschuld is geen sprake, aldus de beschikking.

Vlaamse minister voor Media **Sven Gatz** (Open VLD) trekt dit jaar 300.000 euro uit voor vernieuwende journalistieke projecten. De minister denkt daarbij aan projecten met betrekking tot datajournalistiek, nieuwe digitale verdienmodellen of de inzet van het publiek in de journalistiek. Enkel kleine mediabedrijven, vzw's of zelfstandigen kunnen een aanvraag indienen. De deadline is eind september.

Bijzondere aandacht gaat dit jaar naar projecten die zijn gericht op **jongeren of kwetsbare groepen**. Een project kan subsidie krijgen voor maximaal 50.000 euro en maximaal 80 procent van het vereiste budget. Alle info op <https://cjsm.be/media>.

Voormalig VRT-nieuwsanker **Freek Braeckman** (38) verkast op 1 september naar VTM nieuws. 'Dit voelt een beetje zoals na zestien jaar Anderlecht nu ook voor Club Brugge te mogen spelen', aldus Freek.

84 jaar is **Mark Grammens** geworden. De meest consequente eigenzinnige journalist die Vlaanderen heeft gekend, zo typeert Lukas De Vos hem in een in memoriam. Grammens schreef voor *De Standaard* en *Het Volk*, maar even goed voor *Trends* en 't *Pallieterke*. Ruim vijftien jaar was hij directeur-hoofdredacteur van het links-flamingantische weekblad *De Nieuwe*. Maar zijn opus magnum, aldus Lukas De Vos, blijft toch zijn eigen tweewekelijkse opinieblad *Journal*, dat hij tussen 1988 en 2013 helemaal alleen volschreef. Als Vlaams confederalist, internationalist en pacifist had Grammens ook invloed op journalisten en politici.

Marc Stassijns is niet meer. Hij haalde de kaap van 78 jaar. Stassijns maakte naam en faam als sportverslaggever bij de VRT, met een grote voorliefde voor het wielrennen. Korte tijd was hij ook baas van de VRT-sportredactie.

Midden augustus overleed ook **Mark Dheedene** (71). Hij werkte van 1969 tot 2001 als sportjournalist voor *Het Nieuwsblad*. Tot 2003 verschenen er nog columns van zijn hand in de krant. Mark volgde het voetbal en trok vele jaren mee als verslaggever naar de Ronde van Frankrijk.

Sinds 15 augustus werkt **Steven Vanden Bussche** voor *Apache*, hij komt over van *Belga*.

Persfotograaf **Ronny Neirink** is na een carrière van 40 jaar bij *Krant van West-Vlaanderen* (Roularta) met pensioen gegaan. Ronny is ondervoorzitter van de Tieltsse Perskring, en om hem hulde te brengen, brengt die kring een stevig fotoboek uit met 40 beklijvende beelden van de fotojournalist.

Geïnteresseerde journalisten kunnen tot 15 september het fotoboek bestellen aan het voordeeltarief van 20 euro. Dat kan door overschrijving op de rekening met nummer BE57 0682 0665 9335 van de **Tieltsse Perskring** met vermelding van het adres. Het boek wordt dan thuis bezorgd. Meer info: guidodefour@yahoo.com.

Ook komend academiejaar biedt Journalismfund.eu in samenwerking met de Mechelse Thomas More Hogeschool de opleiding **Internationale Research Journalistiek** aan. De opleiding loopt van half september tot eind mei. De colleges vinden plaats op dinsdag- en donderdagavond van 19 tot 22 uur in Campus De Vest in Mechelen.

Geïnteresseerden sturen voor eind september een motivering en cv naar Lisa May op lisa.may@journalismfund.be. Vooraf eens bellen kan ook, op telefoonnummer 02 705 59 19. Opgelet: slechts 25 studenten worden toegelaten. De opleiding kost 1.400 euro. **VVJ-leden** krijgen op dat bedrag een korting van 10 procent.

RTV, de regionale zender voor Mechelen en de Kempen, dient klacht in tegen een figuur die eind juli een cameraploeg bedreigde en een camera zwaar beschadigde. Dat gebeurde bij een chalet in Poederlee, waar de politie kort voordien was binnengevallen in het kader van een onderzoek naar broodfok van honden en mogelijk ook drugs en wapens. De agressor eiste dat de journalisten hun beelden zouden wissen en takelde zelf de camera zwaar toe.

Voor de coureurs onder ons: de **World Press Cycling Championships** vinden dit jaar plaats in Bad Dürkheim in het Duitse Zwarte Woud, van 29 september tot 1 oktober. Alle info op www.wpcc2017.de. Daar vind je ook meer inlichtingen over voordelige overnachtingsmogelijkheden.

De **VVOJ** – Vlaamse-Nederlandse Vereniging van Onderzoeksjournalisten – telt drie Vlamingen in het nieuwe tienkoppige bestuur. Naast Trees Verleyen (gepensioneerd docent journalistiek) gaat het om Karel Degraeve (adjunct-hoofdredacteur *Knack*) en Annick Hus (freelance, ex-VVJ-medewerkster).

Kristof Clerix (ook van *Knack*) maakt deel uit van de Kascommissie.

Eind september begint het **Vlaams Parlement** met een eigen tv-kanaal. Dat moet een min of meer volwaardige televisiezender worden, met behalve live-uitzendingen ook duiding, debatten en randreportages. 'Een beetje *Het leven zoals het is* in het Vlaams Parlement', aldus parlementsvoorzitter Jan Peumans (N-VA) in *Het Nieuwsblad*.

Officieus heet het dat het Vlaams Parlement niet langer tevreden is met *Villa Politica* op de VRT, omdat dit het federale parlement veel belangrijker zou vinden. Eén van de kandidaten voor de nieuwe zender wordt wellicht **Actua Tv**. Dat vertoeft overigens zelf in zwaar weer nu aanbieder Telenet de geldkraan voor een stuk heeft dichtgedraaid.

Klassieke **lobbying** verdraagt geen daglicht. Maar moderne lobbyisten schakelen toch meer en meer de media in om politici of hun medewerkers te beïnvloeden. Zowel traditionele journalisten als sociale media komen daarvoor in aanmerking. Wie enkele uit het leven gegrepen voorbeelden wil, kan terecht in het pas verschenen boek *Lobbyen in de Wetstraat* van **Dominique Soenens**.

Soenens: 'De pers is een belangrijke tussenschakel tussen lobbyist en politicus. Daarom duiken ex-journalisten vaak op in lobbykantoren. Voor België komt daar een belangrijke vaststelling bij: terwijl het aantal pr- en communicatiebureaus in tien jaar ruim verdrievoudigd is, worden redacties almaar kleiner. De vierde macht levert in ons land door de band genomen goed werk af, maar ze is niet immuun voor beïnvloeding.'

En nog een leestip, zij het in de fictiesfeer en voor wie graag eens een thriller consumeert. Deze zomer verscheen de Nederlandse vertaling van *Tokyo Tapes 64* van de Japanse auteur/journalist **Hideo Yokoyama**. Niet alleen een lekker spannend verhaal, maar meteen een kleurrijke schildering van de verhoudingen tussen pers en politie in het land van de rijzende zon.

Foto's © Jokko, VRT

Bereik met één advertentie 3.000 Vlaamse journalisten

- ⤵ Uw bedrijf, overheidsdienst of vereniging op de kaart zetten?
- ⤵ Een product in de aanbieding dat journalisten kan interesseren?
- ⤵ Een vacature voor een journalist of communicatieverantwoordelijke in de aanbieding?
- ⤵ Uw persdienst voorstellen of nieuwe contactgegevens delen?
- ⤵ Via de communicatieplatformen van de VVJ bereikt u in een oogwenk 3.000 Vlaamse journalisten en ruim duizend andere geïnteresseerden.

⤵ **In het magazine**
6x per jaar een spraakmakend blad

⤵ **Online**
Bekijk onze volledig vernieuwde website